

Zemědělská politika České republiky jako nástroj rozvoje mikroregionů Strážnicko a Bzenecko

Bc. Lenka Krejčová

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lenka Krejčová**
Osobní číslo: **M11537**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Zemědělská politika České republiky jako nástroj rozvoje mikroregionů Strážnicko a Bzenecko**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Provedte rozbor teoretického rámce v oblasti zemědělství ve vztahu k rozvoji venkovských regionů.
- Představte zemědělskou politiku v EU a ČR.

II. Praktická část

- Zhodnoťte vývoj zemědělství a jeho mimoprodukční funkci v rozvoji mikroregionů Strážnicko a Bzenecko po roce 1989.
- Analyzujte dopady zemědělské politiky ČR na rozvoj mikroregionů Strážnicko a Bzenecko.
- Zpracujte projekt podpory vybraného odvětví zemědělské prvovýroby s významnou mimoprodukční funkcí na rozvoj mikroregionů Strážnicko a Bzenecko.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

CARLSEN, Jack a Stephen CHARTERS. GlobalWineTourism: Research, Management and Marketing. 1. vyd. London: CAB International, 2006, 278 s. ISBN 1-84593-170-X.
CHLÁDKOVÁ, Helena. Perspektivy vývoje a návrhy opatření politiky vinohradnictví a vinařství a rozvoje venkova v Jihomoravském kraji: sborník výsledků druhého roku řešení projektu NAZV QF 3276. 1. vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005, 167 s. ISBN 80-7157-899-1.
OSKAM, Arie, Gerrit MEESTER a Huib SILVIS. EU Policy for Agriculture, Food and Rural Areas. Wageningen: Wageningen Academic Publishers, 2011, 453 s. ISBN 978-90-86-86-18-04.
SINGH, Katar. Rural Development: Principles, Policies and Management. 3. vyd. London: Sage Publications, 2009, 368 s. ISBN 978-81-78-29-92-66.

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 17. června 2013
Termín odevzdání diplomové práce: 12. srpna 2013

Ve Zlíně dne 17. června 2013

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použité informační zdroje jsem citovala;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 7. 8. 2013

Nejčinná

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tématem diplomové práce je vliv zemědělské politiky státu na rozvoj mikroregionu Strážnicko a Bzenecko. První část práce je zaměřena na definování zemědělství ve vztahu k rozvoji venkovských regionů. Další kapitoly teoretické části práce představují zemědělskou politiku České republiky a společnou zemědělskou politiku Evropské unie.

Druhá část práce definuje stávající stav zemědělství v mikroregionu Strážnicko a Bzenecko, které jsou charakteristické svými dobrými podmínkami pro rozvoj vinohradnictví a vinařství. Tato oblast je na závěr vybrána pro zpracování návrhu, jehož cílem je zvýšit návštěvnost a současně podpořit rozvoj vinařství v dané oblasti.

Klíčová slova: mikroregion, zemědělství, rozvoj venkova, politika rozvoje venkova, zemědělská politika státu, společná zemědělská politika, vinařství, vinohradnictví, vinařská turistika.

ABSTRACT

The topic of this diploma thesis is influence of agricultural policy of the state to development of micro regions Strážnicko a Bzenecko. The first part of thesis focuses on defining agriculture in relationship to development of rural regions. Next chapters of theoretical part of thesis represent agricultural policy of Czech Republic and common agricultural policy of European Union.

The second part of thesis defines existing state of agriculture in micro regions Strážnicko and Bzenecko, which are characteristic with their good conditions for development of viticulture and viniculture. In conclusion, this area is chosen for preparation of a draft, which objective is to increase the traffic and to support development of viniculture in this area at the same time.

Key words: micro region, agriculture, development of countryside, policy of the development of countryside, agricultural policy of the state, common agricultural policy, viniculture, viticulture, wine tourism.

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce, panu RNDr. Pavlu Bednářovi, Ph.D., za cenné rady a připomínky a za poskytnutí odborného vedení a konzultace při vytváření diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZEMĚDĚLSTVÍ VE VZTAHU K ROZVOJI VENKOVSKÝCH REGIONŮ	12
1.1 VYMEZENÍ VENKOVA	12
1.2 AKTÉŘI ROZVOJE VENKOVA	14
1.3 NÁSTROJE ROZVOJE VENKOVA	14
1.4 ROLE ZEMĚDĚLSTVÍ V ROZVOJI VENKOVSKÝCH REGIONŮ	15
1.5 VENKOVSKÁ TURISTIKA	16
2 VÝVOJ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY ČR	18
2.1 VÝVOJ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY ČESKOSLOVENSKA PO ROCE 1989.....	18
2.2 PŘÍPRAVA NA VSTUP ČR DO EU (1998 - 2004).....	19
2.3 ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA PO VSTUPU DO EU	21
2.3.1 Operační program rozvoje venkova a multifunkční zemědělství	22
2.3.2 Horizontální plán rozvoje venkova	23
2.4 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA 2007 – 2013	24
3 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA EU	27
3.1 CÍLE SPZ.....	27
3.2 PRINCIPY SPZ	28
3.3 CENOVÝ MECHANISMUS V RÁMCI SPZ.....	28
3.4 FINANCOVÁNÍ SPZ.....	28
3.5 REFORMY SPZ	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 MIKROREGION STRÁŽNICKO	35
5 MIKROREGION BZENECKO	42
6 ZEMĚDĚLSTVÍ	47
6.1 ZEMĚDĚLSTVÍ V MIKROREGIONU STRÁŽNICKO	50
6.2 ZEMĚDĚLSTVÍ V MIKROREGIONU BZENECKO	53
6.3 HODNOCENÍ STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ V MIKROREGIONECH STRÁŽNICKO A BZENECKO	55
7 TRH S VÍNEM	59
7.1 ZAHRANIČNÍ OBCHOD.....	60
8 VINOHRADNICTVÍ A VINAŘSTVÍ	62
9 VINOHRADNICTVÍ A VINAŘSTVÍ V MIKROREGIONU STRÁŽNICKO A BZENECKO	64

9.1	VINAŘSTVÍ V MIKROREGIONU STRÁŽNICKO	66
9.2	VINAŘSTVÍ V MIKROREGIONU BZENECKO	67
9.3	SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY VINAŘSKÉ OBLASTI V MIKROREGIONU STRÁŽNICKO A BZENECKO	68
9.4	PŘÍLEŽITOSTI VINAŘSKÉ OBLASTI V MIKROREGIONU STRÁŽNICKO A BZENECKO	69
10	PROJEKTOVÁ ČÁST.....	73
10.1	PŘEDSTAVENÍ PROJEKTU	73
10.2	CÍL PROJEKTU.....	73
10.3	FÁZE PROJEKTU	74
10.4	CÍLOVÁ SKUPINA.....	76
10.5	MATERIÁLNÍ A FINANČNÍ ZABEZPEČENÍ PROJEKTU.....	76
10.6	RIZIKA PROJEKTU	77
	ZÁVĚR	78
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	79
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	82
	SEZNAM OBRÁZKŮ	84
	SEZNAM TABULEK.....	85
	SEZNAM PŘÍLOH.....	86

ÚVOD

Tématem mé diplomové práce je vliv zemědělské politiky státu na rozvoj mikroregionu Strážnicko a Bzenecko. Prvním cílem teoretické části práce je definovat vztah zemědělství k rozvoji venkovských regionů. Nejprve je vysvětlen pojem venkov, aktéři a nástroje rozvoje venkova. Dále následuje objasnění role zemědělství v rozvoji venkovských regionů a vysvětlení pojmu venkovská turistika, jejíž význam v posledních letech neustále stoupá.

Druhým cílem teoretické části práce je představení zemědělské politiky České republiky a Evropské unie. V práci je zachycen vývoj zemědělské politiky České republiky, který je rozdělen na období po roce 1989, na období přípravy České republiky na vstup do Evropské unie a na stav zemědělské politiky po vstupu do Evropské unie. Třetí kapitola je věnována vývoji společné zemědělské politiky Evropské unie. Jsou definovány cíle, principy, cenový mechanismus v rámci společné zemědělské politiky. Následně je uvedeno, jakým způsobem je společná zemědělská politika financována, a závěrem jsou představeny její nejvýznamnější reformy.

V úvodu praktické části jsou uvedeny základní charakteristiky mikroregionu Strážnicko a Bzenecko. V samostatné kapitole je představen stav zemědělství v obou regionech. Předmětem mé diplomové práce se staly mikroregiony Strážnicko a Bzenecko zejména proto, že se jedná o oblasti, pro které je vinohradnictví a vinařství strategickým odvětvím. Hlavním cílem práce je určit stávající využití potenciálu vinohradnictví a vinařství ve vztahu k rozvoji vymezených oblastí a definovat dopady zemědělské politiky na rozvoj regionů.

K naplnění cílů diplomové práce bude použita metoda rešerše literatury a pro získání dalších informací rovněž osobní či telefonické rozhovory. Na závěr práce bude uvedeno konečné doporučení v podobě návrhu ke zlepšení propagace vybraných oblastí včetně jejich vinařské tradice.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZEMĚDĚLSTVÍ VE VZTAHU K ROZVOJI VENKOVSKÝCH REGIONŮ

Vymezení venkova a jeho typologizace je obtížnou záležitostí, kterou se zabývá řada studií. Při hodnocení venkovského prostoru je nutné sledovat vývoj sociálních a ekonomických ukazatelů a hledat možnosti jeho dalšího rozvoje.

1.1 Vymezení venkova

Pojem venkov je neurčité označení osídlené kulturní krajiny se specifickými charakteristikami. Pro vymezení venkovských sídel se v ČR běžně užívá hranice 2000 obyvatel v sídle. Co si pod označením venkov můžeme představit, vnímáme do určité míry intuitivně na základě řady znaků. U venkovských obcí můžeme z různých hledisek definovat zejména následující znaky typické pro tradiční venkov:

- *urbanistické znaky* – vysoký podíl rodinných domů, málo vyvinutá uliční síť s dominantním prostorem návsi jako společenského a kulturního centra sídla, vysoký podíl zeleně v sídle;
- *architektonické znaky* – nízkopodlažní zástavba, absence nájemního bydlení, vymezení dvora a zahrady s výrazně oddělenými funkcemi;
- *sociální znaky* – užší sociální kontakty mezi obyvateli sídla, neformální sociální kontrola, tradicionalismus, konzervatismus;
- *ekonomické znaky* – dominantní nebo rozhodující činností je zemědělství a primární výroba potravin, významný podíl ekonomicky aktivních osob vyjíždí do zaměstnání mimo toto sídlo;
- *administrativní znaky* – status sídla (sídlu, které v minulosti či v současnosti získalo městská práva, je městem, ostatní sídla jsou vesnicemi);
- *velikostní znaky* – počet obyvatel pod stanovenou hranicí, hustota zalidnění, podíl zastavěné plochy apod. (Binek et al., 2009, str. 11 – 15; Perlín, 2010, str. 2 - 3)

Evropská unie využívá pro vymezení venkova metodiku klasifikace regionů OECD, založenou na kritériu přepočtené hustoty obyvatel. Obec je pro tento účel definována hustotou obyvatel s méně než 150 obyvateli na 1 km². Podle této metodiky se regiony člení na tři typy, jak znázorňuje tabulka č. 1. Do kategorie převážně městských regionů se řadí hlavní město Praha. Kraj Vysočina spadá do kategorie převážně venkovských regionů. Zbylé kra-

je náleží do skupiny významně venkovských regionů, jejichž celková rozloha tvoří 99,4 % území státu a žije v nich 88,6 % obyvatel státu. (Wokoun, 2008, str. 176)

Tabulka 1 Klasifikace regionů OECD (Wokoun, 2008, str. 176)

Označení	Kritéria
Převážně venkovské regiony	více než 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích
Významně venkovské regiony	ve venkovských obcích žije 15 – 50 % obyvatel
Převážně městské regiony	ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel

Vymezení venkova podle EUROSTATU je založeno na hustotě obyvatel, podobně jako definice OECD. Hranice pro vymezení jednotlivých typů oblastí demonstruje následující tabulka.

Tabulka 2 Vymezení venkova podle EUROSTATU (Binek et al., 2009, str. 18 - 19)

Označení	Kritéria
Hustě zalidněné oblasti	hustota > 500 obyvatel/km ² ; populace > 50 000 obyvatel
Středně zalidněné oblasti	hustota > 100 obyvatel/km ² ; populace > 50 000 obyvatel
Řídce osídlené oblasti	ostatní regiony

Pro rozdělení venkovských obcí je dále využívána kategorizace venkova na základě vybavenosti regionů s 1 000 – 13 000 obyvateli, odpovídající obcím se základní občanskou vybaveností.

Tabulka 3 Kategorizace venkova na základě vybavenosti regionů (Wokoun, 2008, str. 175)

Označení	Kritéria
Příměstský venkov	urbanizovaná území s více než 50 000 obyvateli
Odlehlý venkov	periferní území, tj. území s nepříznivými sociálně-ekonomickými charakteristikami obyvatelstva a osídlení
Mezilehlý prostor	zbývající území ČR

1.2 Aktéři rozvoje venkova

Binek (2009) považuje za aktéry rozvoje venkova „veškeré formalizované instituce či jednotlivce, kteří nějakým způsobem svými aktivitami vstupují do dění na venkově či kteří jsou součástí venkova.“ Aktéry je možné dělit podle jejich prostorové úrovně či podle typu sektoru, jak znázorňuje následující tabulka.

Tabulka 4 Matice aktérů

		SEKTORY		
		veřejný	podnikatelský	Neziskový
ÚROVEŇ	národní	ministerstva	celostátní zájmová uskupení	spolky, svazky, sítě
	krajská	kraj, vysoké školy, krajská informační střediska	podnikatelská sdružení	nezisková sdružení
	lokální	obce – DSO, MAS, obcí zřizované organizace	podnikatelé, zemědělci	zájmová sdružení, spolky

1.3 Nástroje rozvoje venkova

Nástroje rozvoje venkova slouží k naplnění cílů, mezi které Singh (2009) řadí: zvýšení reálných příjmů na obyvatele, rovný přístup ke zdrojům, vzdělání, péče o zdraví a zaměstnanost.

Účinnost jednotlivých nástrojů a opatření je ovlivněno řadou faktorů. Důležitou otázkou uplatnění nástrojů rozvoje je nalezení optimální kombinace pro daný subjekt a dané území a také je nutné zvážit schopnost aktérů tyto nástroje využít.

Členění nástrojů rozvoje je vícero. Wokoun (2008) navrhuje rozdělení nástrojů regionální politiky následovně:

Nástroje nefinanční:

- administrativní nástroje (zejména legislativa),
- institucionální nástroje (instituce, strategické plánování, programování, řízení rozvoje),
- věcné a jiné nefinanční nástroje (poradenství, propagace).

Nástroje finanční:

- neinvestiční a investiční pobídky (dotace, granty, úvěry, záruky),
- kapitálové podílňictví,
- daňová zvýhodnění (daňové prázdny, slevy na daních),
- rozpočtová zvýhodnění (dotace).

Binek (2009) naopak rozlišuje následující kategorie nástrojů:

- administrativní nástroje (legislativa, postupy, organizační normy),
- koncepční nástroje (strategie, programy, plány, územně plánovací dokumenty, pozemkové úpravy),
- institucionální nástroje (instituce, regionální management),
- věcné nástroje (infrastruktura, služby),
- sociálně-psychologické nástroje (vzdělávání, komunikace, motivace),
- finanční nástroje (systémy finančních podpor, dotace, granty).

1.4 Role zemědělství v rozvoji venkovských regionů

Po převzetí základních principů regionální politiky EU, není na zemědělství nahlíženo pouze z hlediska odvětvového, ale převládá pohled na zemědělství jako na nedílnou součást venkovských regionů. V nich se zemědělství nedefinuje jako samotný sektor, ale jako jeden z mnoha prvků regionu. Zemědělská činnost plní řadu společenských funkcí, kterými přispívá k rozvoji venkova. Jedná se především o funkci produkční, ekonomickou, rekreační, ekologickou a o funkci ochrany volných a nezastavěných území. (Boháčková, ©2013, str. 1; Wokoun, 2008, str. 169 - 171)

Boháčková (©2013) se ve své studii *“Role zemědělství v rozvoji venkovských regionů“* zaměřuje a definování ukazatelů, které by bylo možné použít při vymezení regionů z hlediska jejich ekonomické stability a při definování role zemědělských aktivit. Pro charakteristiku a diferencování venkovských regionů lze potom užít ukazatele:

- a) hustota osídlení
- b) % obyvatel zaměstnaných v zemědělství
- c) podíl zemědělské půdy na celkové výměře (%)
- d) % podhorských oblastí
- e) % horských oblastí
- f) % zemědělské půdy postižené rozvojem průmyslu

g) podíl zemědělství na HDP regionu

Region ohodnocený na základě výše uvedených ukazatelů je následně porovnán se stupnicí prosperity. Výsledkem je zařazení oblasti mezi region prosperující, standardní a zaostávající. Na základě tohoto zařazení lze vyvodit závěry pro podpůrnou politiku státní, regionální či jinou z podpůrných politik EU. (Boháčková, © 2013, str. 4 – 5)

1.5 Venkovská turistika

Cestovní ruch a podporování rozvoje nových podnikatelských činností mohou být příležitostmi rozvoje pro hospodářsky slabé či venkovské regiony. V těchto oblastech je rozvíjena alternativní turistika, jejíž hlavní myšlenkou je ochrana životního prostředí a přírodního bohatství v turistických centrech a naplnění potřeb místního obyvatelstva. (Prskavcová, ©2013) zařazuje mezi alternativní turistiku tyto formy turismu:

- venkovská turistika (zemědělský turismus),
- zdravotní turistika,
- profesně zaměřené cesty (konference, výstavy, veletrhy),
- ekologicky orientované formy turismu (trvale udržitelný turismus, ekoturistika),
- sporty a turistika (vysokohorská turistika, lyžování),
- sociální turismus (pro každého, třetí věk, mladí lidé),
- turismus a voda (přímořská letoviska, řeky, vodní turistika),
- kulturní turismus,
- minoritní turistické formy (tramping, nudismus).

V zemědělských oblastech je provozován venkovský turismus, který může mít dvě podoby: turismus na farmě/ ranči a turismus v hotelu/ rekreačním centru. Mezi hlavní formy venkovského turismu Prskavcová (©2013) zařazuje:

- agroturistika, rozvíjí se v zemědělských oblastech,
- zemědělský turismus, rozvíjí se ve farmářských oblastech,
- turismus s pozorováním fauny a flory, rozvíjí se v oblastech, které se vyznačují bohatou biodiverzitou (mokřady, ekosystémy se specifickou faunou),
- pěší turistika,
- venkovský sportovní turismus, jízda na koni, cyklistika, rafting,
- turismus se zaměřením na exkurze a pamětihodnosti, pokud se výlety pořádají ve venkovských oblastech,

- dobrodružný turismus, boj o přežití, výpravy do nepřístupných oblastí, pěší túry v kaňonech, lesích, pouštích a v divoké přírodě,
- formy kulturního turismu, zdravotní turistika, vzdělávací turismus, náboženský turismus, relaxační turistika, pokud se organizuje ve venkovské oblasti,
- ekoturistika.

V ČR se nejvýznamnější ubytovací objekty venkovské turistiky nacházejí především na Šumavě, v jižních Čechách, v Podkrkonoší a v Orlických horách. Venkovská turistika je podporována v rámci Programu rozvoje venkova se zaměřením na diverzifikaci zemědělských činností a tvorby nových pracovních míst. Přínos venkovské turistiky neplyne pouze pro podnikatele, který tuto činnost provozuje, ale má příznivý vliv také pro obce, regiony a stát. Díky venkovské turistice dochází ke zvyšování vybavenosti obcí, zvyšují se příjmy obyvatel i obce samotné. Venkovská turistika se tak stává stimulem pro rozšíření výroby, protože se vytváří dostatečný odbyt zemědělských výrobků. (Prskavcová, ©2013 str. 3 - 7)

2 VÝVOJ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY ČR

Pro ucelené porozumění současného zemědělství v ČR včetně opatření, která byla přijímána s cílem tuto oblast podpořit a dále rozvinout, je důležité se seznámit s předcházejícím vývojem a s cíli jednotlivých agrárních reforem.

2.1 Vývoj zemědělské politiky Československa po roce 1989

Změny politického systému, ke kterým došlo ke konci roku 1989, vyžadovaly i změnu systému hospodaření státu. Rozhodnutí o tom, že Československo začne uplatňovat tržní kapitalistický systém hospodaření, znamenalo, že je nutné obnovit soukromé vlastnictví, a tím vytvořit vlastníky výrobních prostředků v zemědělství. V roce 1990 vyhlásila vláda České a Slovenské federativní republiky svůj reformní program, který se skládal z liberalizace cen, měnové reformy a privatizace velkých a malých podniků. Reformní program se týkal celého národního hospodářství, tedy i zemědělského sektoru. Zásadními komponenty restrukturalizace zemědělsko-potravinářského sektoru byly restituce, transformace a privatizace. (Novák, 2006, str. 52; Toman, 2012, str. 127)

Změna zemědělské politiky směřovala k obnovení tradiční formy zemědělského podnikání založeného na rodinných farmách. Hlavními nástroji zemědělské politiky byly z toho důvodu přímé investiční dotace a bezúročné půjčky na pořízení zemědělského majetku začínajícími farmáři. Dlouhodobý cíl směřoval ke koncepci trvale udržitelného zemědělství. V zásadě prošlo zemědělství po roce 1989 třemi odlišnými vývojovými etapami. Časově nelze jednotlivé etapy striktně od sebe oddělit, neboť každá z nich má v sobě zárodky etap následující nebo obsahuje některé prvky etap předcházející. (Fojtíková, 2008, str. 26 - 7; Novák, 2006, str. 52; Toman, 2012, str. 127)

Fojtíková (2008) rozdělila období po roce 1989 do tří etap. Během první etapy, vymezené lety 1989 – 1993, došlo k radikálnímu přizpůsobování českého zemědělství novým sociálně ekonomickým podmínkám vytvořených po roce 1989. Tato etapa je charakteristická výrazným snížením intenzity zemědělství a celkovým snížením hrubé zemědělské produkce a to více jak o 23 %. To bylo doprovázeno poklesem stavů hospodářských zvířat, došlo k razantnímu snížení spotřeby průmyslových hnojiv, poklesly hektarové výnosy většiny zemědělských plodin, zaměstnanost v zemědělství se snížila až na polovinu, radikálně se zhoršily hospodářské výsledky zemědělských podniků. Dále byly přijaty základní le-

gislativní normy upravující procesy restituce, transformace a privatizace. (Bičík, 2005, str. 76 – 77; Fojtíková, 2008, str. 2)

Druhou vývojovou etapu zemědělství vymezi la Fojtíková (2008) lety 1994 – 1995 a lze ji charakterizovat jako období stabilizace neboť došlo ke zpomalení meziročního poklesu hrubé zemědělské produkce, výrazně se snížily tempa poklesu stavu skotu, stabilizovaly se hektarové výnosy u obilnin a olejnin, snížilo se tempo úbytku pracovních sil v primárním sektoru a došlo ke snížení ztráty zemědělských podniků. V tomto období pokračovala obnova vlastnických vztahů a byla dokončena podstatná část privatizací. Příznivější stav zemědělství se po roce 1995 nepodařilo udržet. Charakteristikou třetí etapy mezi lety 1996 – 1998 je stagnace a deprese zemědělství, která se projevila stejnými příčinami, jako tomu bylo u první vývojové etapy. (Fojtíková, 2008, str. 27)

2.2 Příprava na vstup ČR do EU (1998 - 2004)

Transformace českého zemědělství souvisela také s přípravou ČR na vstup do EU. Hlavním cílem zemědělské politiky bylo zastavení poklesu rozměru a výkonnosti zemědělské výroby, který pokračoval navzdory stabilizačním opatřením předchozích vlád. V rámci hodnocení stávajícího stavu, vyšlo najevo, že české zemědělství vykazuje o 20 – 30 % nižší konkurenceschopnost, než zemědělství EU. Zemědělský sektor v ČR byl před vstupem do EU charakteristický extrémně vysokým podílem pronajaté půdy (v průměru 92 %, v EU 40 %), dominantním produkčním postavením právnických osob, tj. družstev a společností (75 % obhospodařené zemědělské půdy) a duální podnikovou strukturou (5 % největších podniků obhospodařovalo přes 75 % zemědělské půdy). (Fojtíková, 2008, str. 26 – 31)

Hlavními zápor y stávajícího stavu byly vysoká zadluženost podniků, absence kapitálu, nízká technická účinnost výrobních faktorů projevující se například nízkými hektarovými výnosy či nízké ceny u některých výrobních faktorů v porovnání se situací v EU-15. (Novák, 2006, str. 30 – 40)

S ohledem na přibližující se termín vstupu ČR do EU byla provedena harmonizace právních norem a předpisů. V zemědělství a zpracovatelském průmyslu byly rozvíjeny programy investičních a modernizačních podpor s cílem přiblížit úroveň konkurenceschopnosti těchto odvětví úrovni EU. V roce 2000 vláda ČR přijala Konceptci agrární politiky, která byla založena na Evropském modelu zemědělství, tedy na rozvoji multifunkčního zemědělství. Dokument vycházel z principů SPZ EU a spočíval na čtyřech pilířích:

- zachování zemědělství na co možná největší ploše a snižování rozdílů mezi chudšími a bohatšími regiony,
- rozvoji multifunkčního zemědělství zaměřeného nejen na zemědělskou produkci, ale i na údržbu krajiny, další environmentální služby a na nezemědělskou činnost,
- existenci životaschopných zemědělských podniků, co nejlépe naplňujících multifunkční postavení zemědělství,
- hlubším propojení zemědělství s rozvojem venkova. (Fojtíková, 2008, str. 26 – 31)

Koncepce agrární politiky rozdělovala období před předpokládaným vstupem ČR do EU na dvě základní etapy: etapu revitalizace a etapu adaptace.

Etapa revitalizace je datována od doby schválení Koncepce a měla trvat do konce roku 2002. Hlavním cílem etapy bylo zotavit a stabilizovat zemědělský sektor ČR a zajistit institucionální přípravu českého zemědělství pro vstup do EU. Prvním bodem etapy revitalizace byla stabilizace zemědělské prvovýroby, které mělo být dosaženo především zvýšením rozsahu přímých podpor zemědělcům, zlepšením ochrany agrárního trhu, zvýšením podpory agrárního exportu posílením subvencování vývozu přebytků zemědělské produkce a snaha zaměřená na přípravu a zavedení základních prvků tržních řádů vybraných komodit v souladu s principy EU. (Novák, 2006, str. 30 – 45)

Druhým bodem programu revitalizace byla podpora environmentálních opatření za současného využití programu SAPARD. Třetí bod spočíval v modernizaci a transformaci podniků a technologií potravinářského průmyslu a v podpoře malého středního podnikání. Poslední bod programu revitalizace zahrnuje obecné služby a přípravu na vstup do EU. Jeho náplň tvořilo zajištění obecných služeb pro zemědělství, spočívajících ve výzkumu a poradenství. Byl zformulován požadavek zpracovat plán rozvoje venkova, zřídit platební agenturu pro zúčtování podpor z EU, zřídit monitorovací výbor a zajistit další kontrolní instituce a mechanismy. (Novák, 2006, str. 30 – 45)

Druhou etapou byla etapa adaptace, plánovaná cca. do roku 2005 a směřovala k co nejrychlejšímu plošnému přizpůsobení agrárního sektoru ČR podmínkám společné zemědělské politiky EU v oblasti strukturální, regionální, environmentální a venkovské. V oblasti institucionálního zabezpečení zemědělské politiky došlo k ustanovení Státního zemědělského intervenčního fondu, který zprostředkovává finanční podporu z Evropské unie a národních zdrojů. (Novák, 2006, str. 30 – 45)

Bičík (2005) poukazuje také na vznik ekologického zemědělství, které se začalo vyvíjet především v souvislosti s obnovením státní podpory ekologického zemědělství. V roce 2004 ekologicky hospodařily farmy na 6,2 % výměry zemědělského půdního fondu. Tento nový typ hospodaření vytvořil nový trh s produkty ekologického zemědělství včetně nových pracovních příležitostí.

V rámci před-vstupní pomoci čerpala ČR finanční prostředky z Evropského zemědělského garančního a orientačního fondu. Na program SAPARD uvolnila EU ročně částku 520 mil. EUR pro všech deset kandidátských zemí. Na ČR připadalo ročně asi 22 mil. EUR, z toho pro sektor zemědělství cca 540 mil. Kč a pro sektor rozvoje venkova zhruba 270 mil. Kč. V roce 2005 došlo k vyčerpání alokace 92,8 milionů EUR (2,9 miliard Kč), kterou celkově poskytlo Společenství a tím ukončila ČR finanční čerpání z programu SAPARD. (Bičík, 2005, str. 78 – 79)

2.3 Zemědělská politika po vstupu do EU

ČR se stala členem EU 1. 5. 2004. Od tohoto okamžiku Česká republika začala uplatňovat veškeré pravidla vztahující se k aplikaci společné zemědělské politiky EU. Přijetí společné zemědělské politiky EU přineslo řadu změn českému zemědělství. Dochází ke změnám ve struktuře využívání zemědělské půdy, ve struktuře pěstovaných plodin a chovaných zvířat.

Svobodová (2011) ve své studii „*Vývoj zemědělské výroby v České republice pod vlivem společné zemědělské politiky EU*“ označila za zásadní změnu orientaci společné zemědělské politiky z podpory zemědělské činnosti na rozvoj venkova. Pozitivní dopady SZP na zemědělství ČR spatřuje především v nárůstu finančních zdrojů pro zemědělce (přestože nedosahují takové výše, jako je tomu u „starých“ členských států EU), ovšem nezapomíná také na negativní dopady, kterými jsou např. vyšší nároky na administrativu.

Po vstupu ČR do EU byla vypracována nová Koncepce agrární politiky ČR (dále jen Koncepce), která byla zpracována na léta 2004 – 2013. Při jejím zpracování se vycházelo z celosvětových i evropských problémů, které zemědělství ovlivňují v současnosti, a lze očekávat, že bude nutné se s těmito problémy potýkat i v budoucnosti.

Cíle, o jejichž naplnění, Koncepce usiluje, jsou vyjádřeny ve čtyřech základních prioritách:

- Pilíř I. Podpora příjmů zemědělců a snižování rizikovosti zemědělské výroby
- Pilíř II. Podpora ochrany životního prostředí

- Pilíř III. Podpora restrukturalizace podniků agrárního sektoru a rozvoje venkova
- Pilíř IV. Podpora obecných služeb pro agrární sektor

Na základě dojednaných podmínek bylo umožněno českým zemědělcům čerpat finanční prostředky z EU. Pro ČR byly pro toto období určeny dva základní programy: Operační program rozvoje venkova a multifunkční zemědělství a Horizontální plán rozvoje venkova. (Novák, 2006, str. 45 - 50)

2.3.1 Operační program rozvoje venkova a multifunkční zemědělství

Operační program zemědělství (OP Zemědělství) navázal na opatření financovaná z předvstupního fondu SAPARD a umožnil čerpání finančních prostředků z fondů EU pro období 2004 – 2006. V rámci tohoto operačního programu docházelo k financování opatření a realizovaných projektů z orientační sekce Evropského zemědělského záručního a orientačního fondu a z Finančního nástroje pro orientaci rybolovu. (Fojtíková, 2008, str. 33 -34)

Cíle

Globálním cílem OP Zemědělství bylo zajištění větší konkurenceschopnosti zemědělství prostřednictvím zvýšení produktivity práce, zvýšení přidané hodnoty a kvality zemědělských produktů, a tím i zvýšení příjmů v zemědělství. (Pěluha, 2006, str. 65)

Financování

V rámci OP Zemědělství se uplatňoval princip adicionality, který spočívá v tom, že pro získání prostředků je nutné projekty částečně spolufinancovat z národních zdrojů. Konkrétně u OP Zemědělství činila celková částka na realizaci projektů 250,6 mil. EUR, přičemž 173,9 mil. EUR bylo financováno z evropských zdrojů a zbylých 76,7 mil. EUR ze státního rozpočtu ČR. Obecně můžeme říci, že poměr zdrojů EU: ČR je 75 % : 25 %. (Fojtíková, 2008, str. 33 -34)

Tabulka 5 Finanční alokace dle jednotlivých priorit pro období 2004 – 2006 (v mil. EUR);
(OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství v ČR, ©2013)

	Podíl EU	Podíl ČR	Celkem
Podpora zemědělství, zpracování zem. produktů a lesní hospodářství	97,5	53,7	151,1
Rozvoj venkova, rybnářství a odborné vzdělávání	73,4	22,0	95,4
Technická pomoc	3,0	1,0	4,0
Celkem	173,9	76,7	250,6

2.3.2 Horizontální plán rozvoje venkova

Druhým programem pro poskytování podpory českému zemědělství a venkovskému prostoru z evropských prostředků byl Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP), který byl na rozdíl od OP Zemědělství, financován ze záruční sekce Evropského zemědělského záručního a orientačního fondu. (Fojtíková, 2008, str. 32)

Cíle

Prioritou HRDP je „trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů.“ Cílem je rovněž podpora procesu nahrazování starších zemědělců mladšími pomocí opatření „Předčasné ukončení zemědělské činnosti“, přispět ke stabilizaci venkovské populace pomocí opatření „Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními“, zpomalení odtoku vody z krajiny, snížení vodní a větrné eroze půdy, podporovat ekologickou stabilitu krajiny a za účelem společného odbytu zemědělských výrobků zakládat skupiny zemědělských výrobků. (HRDP 2004-2006, ©2013)

Financování

Program byl rozdělen do šesti opatření. Prostředky z HRDP v celkové výši 678,5 mil. EUR v letech 2004 – 2006 byly rozděleny v poměru 80% z evropských zdrojů k 20% ze státního rozpočtu ČR.

Tabulka 6 Finanční alokace dle jednotlivých priorit pro období 2004 – 2006 (v mil. EUR; (HRDP 2004 - 2006, ©2013)

Priority/ Opatření	Podíl EU	Podíl ČR	Celkem
PUZČ	7,1	1,8	8,9
LFA	243,7	60,9	304,7
Agro-environmentální opatření	268,0	67,0	335,0
Lesnictví	16,5	4,1	20,6
Zakládání skupin výrobců	4,6	1,2	5,8
Technická pomoc	2,8	0,7	3,5
Celkem	542,8	135,7	678,5

2.4 Program rozvoje venkova 2007 – 2013

Národní strategický plán je v ČR prováděn prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR pro období 2007 – 2013, který je platný pro venkovské regiony celé ČR. Tento programový dokument byl připraven Ministerstvem zemědělství ČR ve spolupráci s partnerskými subjekty a navazuje na předcházející programy, a to na Operační program zemědělství a Horizontální plán rozvoje venkova, dle kterých čerpala ČR finanční prostředky v letech 2004 – 2006. (Pělucha, 2006, str. 94 – 95)

Dotace z Programu rozvoje venkova jsou spolufinancovány z Evropského zemědělského fondu rozvoje venkova a ze státního rozpočtu. Program rozvoje venkova obsahuje analýzu situace z hlediska silných a slabých stránek, podrobné vymezení jednotlivých priorit, informace o osách včetně konkrétních ověřitelných cílů a ukazatelů, finanční plán a popis základních administrativních souvislostí. (Pělucha, 2006, str. 94 – 95)

Cíle

Program rozvoje venkova obsahuje čtyři specificky zaměřené osy, jejichž součástí jsou jednotlivé priority, cíle a opatření.

Osa I se zaměřuje na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví. Cílem je vytvořit silné zemědělsko-potravinářské odvětví, modernizovat zemědělské podniky, zavádět

inovace, zvýšit kvalitu produktů, rozšířit vzdělávání a snížit věkový průměr pracovníků v zemědělství.

Osa II je svými prioritami zaměřena na posílení biologické rozmanitosti, ochranu půdy a vody a na zmírnění klimatických změn. Cestou k dosažení zmíněných priorit je podpora zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí, podpora vhodných zemědělských systémů a využívání obnovitelných zdrojů energie.

Osa III si klade za cíl zvýšit kvalitu života ve venkovských oblastech a zajistit diverzifikaci hospodářství venkova. Životní úroveň obyvatel ve venkovských oblastech má být zvýšena vytvořením nových pracovních míst s vyšším finančním ohodnocením, zabezpečit rozvoj venkovské infrastruktury a přispět k vyšší úrovni vzdělanosti venkovských obyvatel.

Účelem Osy IV Leader je především posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova. Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, má být dosaženo realizováním místní rozvojové strategie a prostřednictvím spolupráce místních partnerství. (Program rozvoje venkova, ©2013)

Tabulka 7 Osy a cíle Programu rozvoje venkova (Program rozvoje venkova, ©2013)

Osy	Název	Cíle
Osa I	Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	Vytvořit silné a dynamické zemědělsko-potravinářské odvětví.
Osa II	Zlepšování životního prostředí a krajiny	Vytvořit multifunkční zemědělské a lesnické systémy prospěšné životnímu prostředí, přírodě a krajině.
Osa III	Kvalita života ve venkovských oblastech	Vytvořit různorodé pracovní příležitosti a prorůstové pracovní podmínky pro atraktivní život na venkově.
Osa IV	LEADER	Iniciovat vytváření a rozvoj místních partnerství využití vnitřního potenciálu venkova.

Financování

V rámci Programu rozvoje venkova získala Česká republika finanční prostředky ve výši 3615 mil. EUR. Z Evropského zemědělského fondu rozvoje venkova byla poskytnuta pomoc ve výši 2815 mil. EUR, tj. 78 % celkové dotace. Z hlediska alokace prostředků je zřejmé, že největší objem prostředků má být vynaložen na realizaci Osy II. Rozložení nákladů a celkový počet prostředků na Program rozvoje venkova demonstruje následující tabulka. (Fojtíková, 2008, str. 35)

Tabulka 8 Tab. Finanční plán Programu rozvoje venkova v ČR v letech 2007-2013 (Fojtíková, 2008, str. 35)

Osy	Veřejné výdaje (mil. EUR)	Příspěvky z EAFRD (%)	EAFRD (mil. EUR)	Podíl na EAFRD (%)
Osa I	840	75,00	630	22,39
Osa II	1945	79,88	1554	55,20
Osa III	635	75,00	477	16,93
LEADER	175	80,00	140	5,00
Technická pomoc	18	75,00	13	0,48
Celkem	3615	77,87	2815	100

3 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA EU

Zemědělská politika EU, označovaná často jako společná zemědělská politika, je jednou z nejstarších politických aktivit ES/EU. Před 50 lety, kdy SZP začínala, bylo třeba vytvořit účinný mechanismus, který by umožňoval plynulé dodávky pro státy, které ještě nebyly schopny po druhé světové válce zajišťovat svou zemědělskou produkci. Další důvod formulace jednotné zemědělské politiky vyvstal v 60. letech, kdy zemědělci v tehdejší EHS museli v důsledku otevření trhu čelit tvrdé konkurenci ze strany států s lepšími klimatickými podmínkami (Brazílie, Argentina) či ze strany států disponujícími lepším technologickým vybavením (USA) a prodávat své výrobky za světové ceny, které však nepokrývaly v dostatečné míře výrobní náklady zemědělců ze západní Evropy. S cílem čelit vzniklým ekonomickým a sociálním problémům a za účelem ochrany vlastního zemědělství vznikla v roce 1962 zemědělská politika založená především na subvencování a ochranných clech. (Fojtíková, 2008, str. 4; Keřkovský, 1999, str. 108)

3.1 Cíle SPZ

Základní charakteristiky SZP byly definovány již v Římské smlouvě z roku 1957. Článek 39 Smlouvy o založená EHS definoval cíle SZP následovně:

- zvýšit produktivitu zemědělství podporou technického pokroku a zajišťováním racionálního rozvoje zemědělské výroby a optimálního využití výrobních činitelů, především pracovní síly,
- zajistit životní úroveň zemědělského obyvatelstva, odpovídající úrovni ostatních hospodářských sektorů,
- stabilizovat trhy se zemědělskou produkcí,
- zajistit plynulé zásobování,
- zajistit dodávky potravin za přiměřené ceny. (Fojtíková, 2008, str. 4 – 6)

Prvotní úkol zajistit potravinovou soběstačnost ES ve výrobě základních zemědělských komodit (cukr, obilí, mléčné produkty, živočišná produkce, ovoce, zelenina, víno atd.), který byl plněn skrze regulovaný systém SPZ, vedl v 80. letech ke krizi. Ta se projevovala nadprodukcí téměř všech komodit, zatížením rozpočtu ES a růstem cen, které převyšovaly až několikanásobně ceny na světových trzích. SZP reagovala na danou situaci zavedením

tzv. limitů (kvót) na vybrané komodity. Od 90. let se klade důraz nejen na produkci, ale do oblasti zájmu SZP se dostává také ochrana životního prostředí. (Fajhon, 2010, str. 12 – 14)

Dnes SZP umožňuje zemědělcům ze zemí EU:

- produkovat dostatečné množství bezpečných, vysoce kvalitních potravin pro evropské spotřebitele,
- plně přispívat k rozmanitému ekonomickému rozvoji venkovských oblastí,
- splňovat přísné normy péče o životní prostředí a o zvířata. (Fojtíková, 2008, str. 4-6)

3.2 Principy SPZ

Mechanismus SZP byl založen na třech základních principech:

- zásada „společného trhu“: je spojena s volným pohybem zemědělských výrobků mezi členskými státy EHS;
- zásada „preference Společenství“: spočívá v upřednostňování výrobků vyprodukovaných na území států EU před zahraničními produkty;
- zásada „finanční solidarity“ předpokládala vyplácení dotací domácím výrobcům, kteří byli tímto motivováni ke zvyšování zemědělské produkce. (König, 2009, str. 204)

3.3 Cenový mechanismus v rámci SPZ

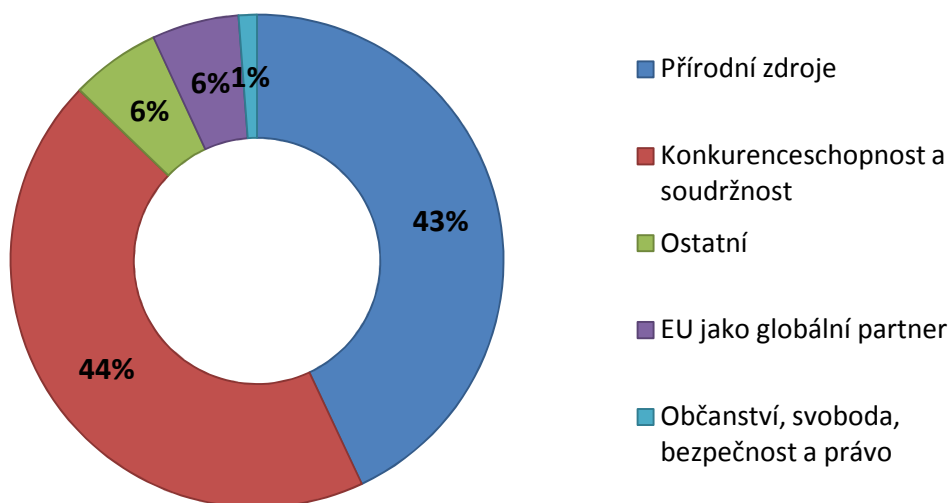
Nejběžnější regulační nástroj SPZ je regulace formou cen. Na vnitřním trhu EU stanovuje ceny každoročně Rada EU na základě návrhů Komise. Rozlišujeme ceny cílové a intervenční, v oblasti dovozu na evropský trh je pak stanovena ještě cena prahová.

- *cílová cena*: cena, za kterou je daná komodita prodávána na vnitřním trhu ES
- *intervenční cena*: cena, kterou má garantovány zemědělci; v případě nízké poptávky Společenství garantuje, že za ní produkci od zemědělce odkoupí
- *prahová cena*: minimální cena, za kterou lze dovézt konkurenční výrobek zvnějšku do ES v důsledku vysokých dovozních na zemědělské výrobky. (Fajhon, 2010, str. 13; König, 2009, str. 205)

3.4 Financování SPZ

SPZ je financována ze zdrojů evropského rozpočtu. Následující obrázek vyjadřuje rozdělení výdajů z rozpočtu EU, které jsou zakotveny ve finanční perspektivě, která byla EU přijata na léta 2007 - 2013. Finančně nejnáročnější položkou unijního rozpočtu je první kapitola

nazvaná Konkurenceschopnost a soudržnost. Zemědělství je součástí druhé kapitoly, Ochrana a správa přírodních zdrojů, na kterou má být v uvedeném období vynaloženo celkově přes 371 mld. EUR. (König, 2009, str. 73)

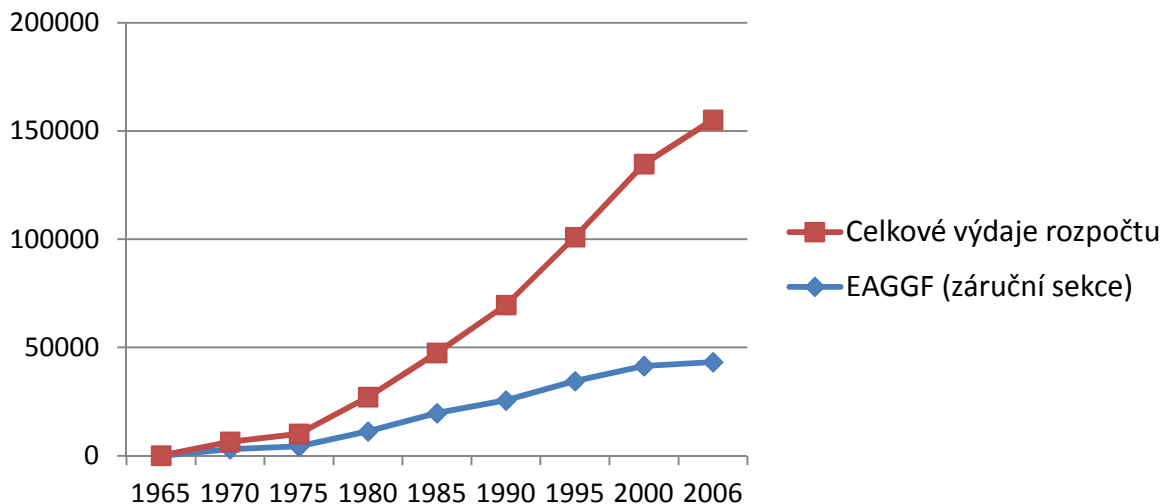
Obrázek 1 Struktura výdajů EU v letech 2007-2013 v % (König, 2009, str. 73)

SPZ byla od roku 1962 prováděna prostřednictvím Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF). Financování SPZ z prostředků EAGGF bylo realizováno od roku 1970 až do roku 2006. Cílem fondu bylo zabezpečení podpory zemědělské výroby, měla být zajištěna podpora cen a zemědělcům měly být garantovány stabilní příjmy. (Fojtíková, 2008, str. 10 – 11)

Příjmy do EAGGF tvořily variabilní poplatky, daně z cukru a glukózy a odvody zemědělců za spoluodpovědnost. Výdajová část byla tvořena dvěma sekcemi. První část, označovaná jako záruční sekce, pokrývala přibližně 90% výdajů na SPZ a byla určena k financování výdajů plynoucích z provádění tržní a cenové politiky. Záruční sekce byla součástí povinných výdajů rozpočtu Společenství. Druhá část, orientační sekce, se podílela na financování činností v rámci strukturální politiky a politiky rozvoje venkova. Všechny tyto výdaje byly zařazeny mezi nepovinné výdaje. (Fojtíková, 2008, str. 10 – 11; König, 2009, str. 244 – 249)

Následující zobrazení demonstuje vývoj výdajů ze záruční sekce EAGGF v závislosti na vývoji celkových výdajů rozpočtu. Od roku 1965, tedy od prvního roku čerpání prostředků

z EAGGF došlo k poslednímu roku platnosti EAGGF ke zvýšení výdajů z 28,7 mil. EUR na 43279,7 mil. EUR. Výdaje z EAGGF rostly současně s růstem celkových výdajů rozpočtu Společenství. (König, 2009, str. 246)

Obrázek 2 Vývoj výdajů na SPZ do roku 2006 v mil. EUR (König, 2009, str. 246)

O roku 2007 probíhá financování SPZ prostřednictvím dvou nově vytvořených fondů. Jedná se o Evropský zemědělský záruční fond (European Agricultural Guarantee Fund, EAGF) a o Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD). Řízením obou fondů byla pověřena Komise, které je nápomocen ještě Výbor zemědělských fondů. Vývoj finanční podpory z EAGF ukazuje následující tabulka. Z ní je zřejmé, že částky poskytované fondem mají rostoucí trend, nedochází však již k tak velkým výkyvům, jako u předchozího období. (König, 2009, str. 249)

Tabulka 9 Plánované finanční prostředky z EAGF na rozpočtové období 2007-2013 v mil. EUR (König, 2009, str. 249)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Částka	44 753	44 592	45 981	45 403	45 405	45 874	46 358

3.5 Reformy SPZ

Hospodářské podmínky a vnitřní problémy samotné SPZ nutí EU k provádění reforem jednotlivých funkčních mechanismů a systému financování. Vůbec první pokus o reformu SPZ, tzv. Mansholtův plán z roku 1968, byl zaměřen na snížení počtu osob zaměstnaných v sektoru zemědělství a na zvýšení efektivity zemědělské výroby. Tato první radikální

reforma narazila na odpor zájmových organizací farmářů a byla zamítnuta. V 70. letech minulého století začal být kladen větší důraz na strukturální politiku a v SPZ byl zaveden regionální přístup. Začali být podporováni farmáři v zaostávajících regionech a vznikla opatření určená na podporu zemědělců hospodařících v horských, vysídlujících se a znevýhodněných oblastech. (Fojtíková, 2008, 12 – 13; Pělucha, 2006, str. 58)

Další pokus o reformu SPZ byl proveden v 80. letech 20. století. Evropská komise vydala Zelenou knihu nazvanou Perspektivy pro společnou zemědělskou politiku s cílem stabilizovat trhy a snížit produkci v problémových sektorech. Ani tato reforma, která mimo jiné obsahovala stanovení procentního limitu na výdaje SPZ, nezabránila však růstu výdajů na SPZ. (Fojtíková, 2008, str. 12 – 13; Pělucha, 2006, str. 58)

První zásadní změny SPZ přinesla až McSharryho reforma, která byla přijata v 90. letech 20. století. Na základě této reformy se opustilo od plošného vyplácení finanční podpory a začaly se využívat přímé platby. Jejich původním smyslem bylo vykompenzování ztrát za snížení cen placených výrobci. O tyto platby si musí výrobce žádat, ale aby je mohl získat je zásadní podmínkou uvedení určitého procenta půdy do klidu. Návrhy obsahovaly i snížení výrobních kvót u mléčných výrobků, využívání půdy pro jiné než zemědělské účely (zalesňování, agroturistika) a podporován byl také odchod starších zemědělců do předčasného důchodu s cílem zvětšit průměrnou velikost farem. Změny se dotkly zhruba tří čtvrtin zemědělské produkce, přičemž ceny obilovin se měly během tří let snížit o 29 %, očekávan byl pokles cen krmiv, cen hovězího, vepřového a drůbežího masa a másla. Reforma rovněž reagovala na vzrůstající tlak obyvatel na zvyšování kvality produkce potravin zaváděním řady environmentálních opatření. (König, 2009, str. 220 – 221; Pělucha, 2006, str. 58)

Ačkoliv McSharryho reforma byla všeobecně považována za úspěšnou, nepodařilo se snížit výdaje na SPZ. V letech 1996 a 1999 vypukla nemoc šílených krav, což si vyžádalo nepředvídané výdaje v řádu několika mld. EUR. Aby se sektor hovězího masa dostal z krize a byla získána opět důvěryhodnost spotřebitelů, bylo nutné vydat finanční prostředky na povinné testování porážených kusů dobytka na výskyt BSE a likvidaci celých stád v případě zjištění nákazy. (König, 2009, str. 220 – 221; Pělucha, 2006, str. 58)

V následujících letech bylo nutné zaměřit se na ochranu životního prostředí a na rozvíjení obchodní a hospodářské spolupráce s nově přijatými členy EU ze střední a východní Evro-

py. V roce 1999 byla Evropskou radou v Berlíně přijata Agenda 2000 pro období 2000 – 2006. Reforma obsahovala tato dílčí opatření:

- snížení cenových podpor u obilovin, hovězího masa a u mléka s cílem zajistit konkurenceschopnost evropského zemědělství,
- zajištění slušné životní úrovně zemědělců, kdy příspěvky k příjmům nejsou vázány na objem produkce,
- podpora tržní orientace zemědělců s dopadem na účast EU v mezinárodním obchodě se zemědělskou produkcí,
- větší důraz kladen na nezávadnost a kvalitu potravin, čímž se zohledňuje zájem spotřebitelů na zvýšenou ochranu životního prostředí a na zacházení se zvířaty,
- začlenění ekologických cílů do SPZ,
- péče o rozvoj venkova s cílem zachovat evropské kulturní dědictví. (Fojtíková, 2008, str. 14)

V roce 2003 byl posouzen průběh reformy Agendy 2000 a bylo zjištěno, že nedochází k plnění vytyčených cílů v plné míře. Před přistoupením desíti nových členských zemí v roce 2004 bylo nutné provést zásadní změny. Výsledkem byla tzv. Agenda 2006, která zahrnovala tyto zásadní aspekty:

1. *Decoupling*: tj. oddělení plateb od produkce na farmě zavedením jednotné platby na farmu.
2. *Systém SAPS*: jedná se o zjednodušený systém, který nové členské státy EU mohou v prvních letech hospodaření po vstupu do Unie využít a teprve v následujících letech začít uplatňovat SPZ. Cílem systému SAPS je snížit objem produkce, která byla v přímé vazbě na dotace zbytečně vysoká.
3. *Cross-compliance*: systém C/C znamená, že platby jsou závislé na splnění určitých standardů a ne na objemu produkce. Bylo zavedeno celkem 19 legislativních předpisů, jako jsou ochrana životního prostředí, kvalita potravin, vhodné zacházení se zvířaty apod. Při porušení těchto standardů může být farmářům uložena pokuta.
4. *Systém povinné modulace*: stanovuje, že od roku 2005 dochází každoročně k přesunu části plateb do fondů určených na rozvoj venkova. Jednotlivé odvody se určují podle celkové částky pobíraných přímých plateb. Účelem vzniku systému povinné modulace bylo zajištění dostatečných prostředků, které budou sloužit k vytvoření dodatečných fondů na rozvoj venkova.

5. *Degressivity plus modelling*: toto opatření znamenalo snížení přímých plateb při rozlišování podle velikosti a typu podniku. Došlo tak k odstranění nerovnováhy mezi jednotlivými příjemci finanční podpory. (Fojtíková, 2008, str. 14 – 15; König, 2009, str. 222 – 225)

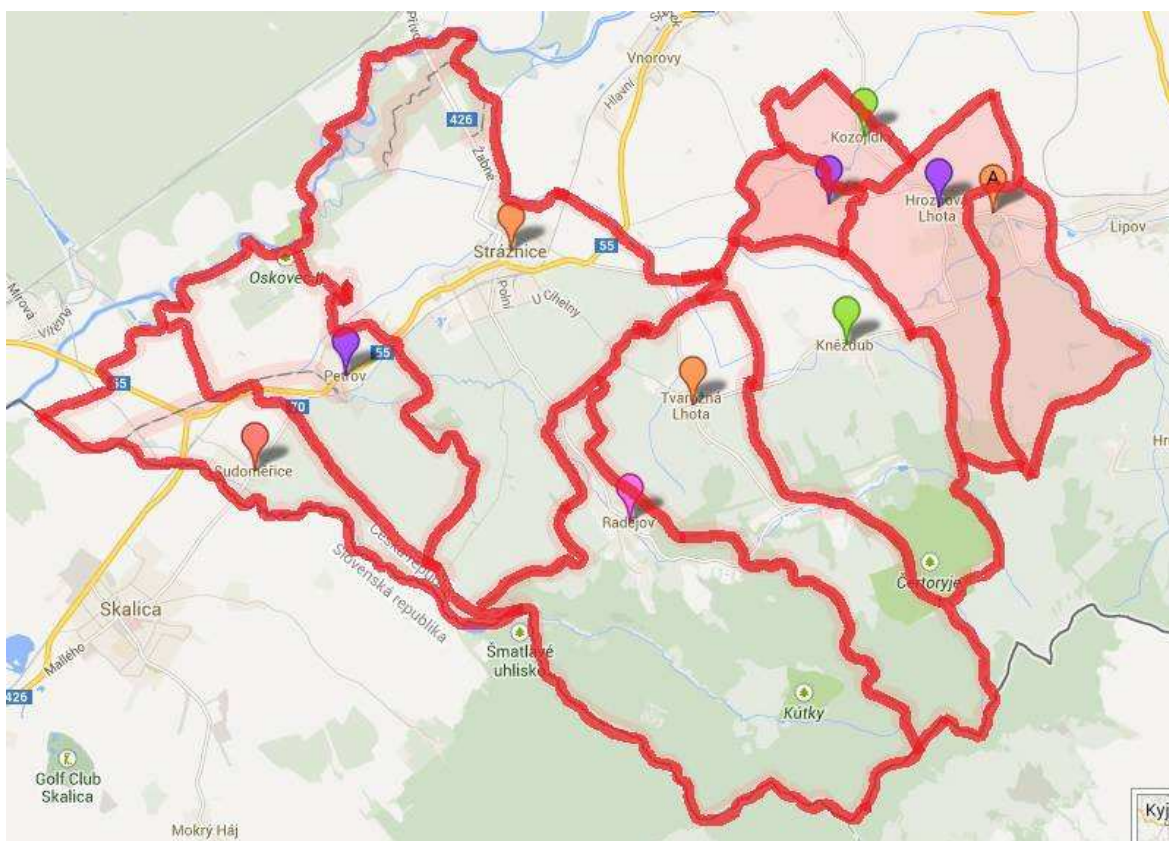
Od roku 2008 ovlivňuje organizaci komoditních trhů v EU zavedení jednotné společné organizace zemědělských trhů (Common Market Organisation, CMO). Jednotná tržní organizace nahradila dosavadní existenci 21 oddělených tržních řádů pro jednotlivé komodity. To sebou přineslo snížení počtu platných legislativních předpisů. Dále v roce 2008 byla schválena revize střednědobé reformy SPZ nazývaná Health Check („kontrola stavu“), která měla zejména hodnotit stav SPZ uprostřed stávajícího finančního období. (Fajhon, 2010, str. 25)

V období po roce 2013 je nutné řešit otázku, jak má být SPZ financována a jak vzhledem k rozdílným zájmům jednotlivých členských zemí prosadit reformu, která by snižovala celkový objem prostředků na SPZ, zvyšovala podporu rozvoje venkova, vedla k zlepšování kvality života na venkově a současně by snižovala produkční dotace. (Fajhon, 2010, str. 25 -28)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 MIKROREGION STRÁŽNICKO

Mikroregion Strážnicko vznikl v roce 2002 sdružením 10 obcí - Strážnice, Sudoměřice, Petrov, Radějov, Tvarožná Lhota, Kněždub, Žeraviny, Kozojídky, Hroznová Lhota a Tasov. Účelem založení mikroregionu bylo zajištění dalšího celkového rozvoje. Jeho cílem je vzájemné sblížení a společné řešení problémů, které by obce nemohly řešit pouze vlastními silami nebo by je mohly řešit až ve vzdáleném časovém horizontu. Účelem vzniku mikroregionu je ochrana životního prostředí, podpora rozvoje cestovního ruchu, zajišťování a realizace technické infrastruktury a zvyšování zaměstnanosti včetně vytváření podmínek pro investování v soukromém i veřejném sektoru. (Strážnicko, 2008)

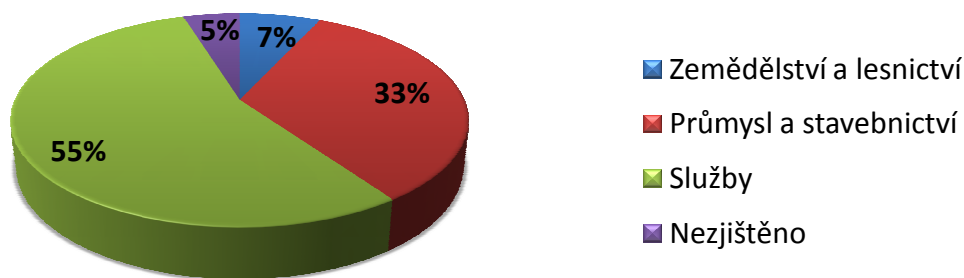

Obrázek 3 Mapa mikroregionu Strážnicko

Mikroregion Strážnicko je součástí celku NUTS II – Jihovýchod. Náleží do Jihomoravského kraje, oblasti Slovácko a všechny obce v mikroregionu přísluší do okresu Hodonín. Celková rozloha mikroregionu činí 130,65 km². Územní celek sousedí na západní části s mikroregionem Hodonínsko a Bzenecko, na severu s mikroregionem Ostrožsko, na východě sousedí s mikroregionem Hornácko a jeho jižní hranice je současně hranicí České republiky se Slovenskem.

V mikroregionu Strážnicko žilo k 1. 1. 2012 celkem 13 749 obyvatel. Centrem mikroregionu je město Strážnice. K tomuto datu zde žilo 40 % obyvatel. Počet obyvatel mikroregionu mírně klesá. Na této nepopulační tendenci se podílel zejména záporný, přirozený přírůstek a záporné migrační saldo. (ČSÚ, ©2013)

V obcích existuje poměrně vysoký počet podnikatelských subjektů, jejichž počet tvoří cca 30 % všech zaměstnaneckých míst. Většina z nich je pouze „živnostníků“ zaměstnávajících sebe sama. Většina průřezových obyvatel cca 60 % - 70 %, vyjíždí za prací do nejbližších měst Hodonína a Veselí n. Moravou a asi 15 % i do vzdálenějších míst a do zahraničí. Nezaměstnanost se pohybuje mezi 10 - 15 %. Následující grafické zobrazení demonstruje jejich rozdělení mezi jednotlivá odvětví v roce 2012. (Hrdoušek, 2007)

Obrázek 4 Rozdělení podnikatelských subjektů mezi jednotlivá odvětví

Více než polovina podnikatelských subjektů je zaměřena na sektor služeb, třetina subjektů se orientuje na průmysl a stavebnictví a pouze 7 % podnikatelských subjektů podniká v sektoru zemědělství.

Přírodní podmínky

Přírodní podmínky mikroregionu Strážnicko jsou jedinečné. Strážnicko má velmi vysoký přírodní potenciál čtyř evropsky chráněných biotopů. Je zde významně zastoupen jak prvek vodní, luční tak i lesní a horský. Jedná se o biotyp písčiny a stepy, lužní lesy a mokřady, květnaté louky a přírodě blízké horské a podhorské lesy. (Hrdoušek, 2007)

Na území Strážnicka převažuje harmonická skladba krajiny s dominancí přirozených listnatých lesů s významným podílem unikátně druhově pestrých bělokarpatských luk. Lesy se z tajgového typu postupně vyvinuly v lesy listnaté, ve kterých můžeme nalézt přes dvacet druhů stromů a keřů. Květnaté louky Bílých Karpat patří k nejbohatším v Evropě. Roste zde více než 100 druhů vyšších rostlin a několik desítek zákonem chráněných rostlin,

z toho okolo třiceti druhů chráněných orchidejí. Z flóry stojí za zmínku ostřice převislá či četné vstavače. V nivě Moravy převažují lužní lesy s výskytem pryšce bahenního, žluťuchy slatinné a máčky plocholisté. (Propagační materiály mikroregionu Strážnicko)

Z hlediska ochrany přírody a krajiny spadá téměř 60 % území pod speciální ochranný režim. Přehled chráněných území v mikroregionu Strážnicko uvádí následující tabulka. Ochranu přírody kvalitně zajišťuje včetně dotačních titulů Správa CHKO Bílé Karpaty, MěÚ Veselí nad Moravou a všechny obce ve spolupráci s nevládními organizacemi působícími na Strážnicku. (Ústav územní rozvoje, 2006)

Tabulka 10 Chráněná území v mikroregionu Strážnicko (Krejčová, 2011, str. 35 - 36)

Název území	Popis daného území
CHKO Bílé Karpaty	CHKO Bílé Karpaty byla vyhlášena v roce 1980 a rozprostírá se podél česko – slovenské hranice na ploše 715 km ² . Osa pohoří táhnoucí se v délce 70 km začíná na jihu obce Sudoměřice a končí u obce Poteč u Valašských Klobouků. Z přírodovědného hlediska jsou cenné bukové a dubové lesy a rozsáhlé květnaté karpatské louky pozoruhodné především bohatostí rostlinných společenstev s vysokým zastoupením kriticky ohrožených druhů rostlin. Proto byly Bílé Karpaty v roce 1996 vyhlášeny biosférickou rezervací UNESCO.

Název území	Popis daného území
PP strážnické Pomoraví	PP strážnické Pomoraví byl zřízen za účelem ochrany krajinného rázu údolní nivy řeky Moravy, která zde vytvořila unikátní meandry svědčícími o síle vodní eroze formující krajinu. Přibližně 31 km ² chráněné oblasti zahrnuje krajinu bezprostředního okolí přirozeného vodního toku řeky Moravy se zbytky starých slepých ramen, mokré louky a fragmenty každoročně zaplavovaného lužního lesa.
PR Oskovec	Rozkládá se na pravém břehu řeky Moravy 2,5 km severoseverozápadně od Petrova na ploše 6,1 ha. Hlavním důvodem vyhlášení této rezervace je velká hnízdní kolonie volavek popelavých a čápů bílých.
PP osypané břehy	Jedná se o neregulovaný úsek řeky Moravy se třemi vyvinutými meandry a přilehlými lesy. Rozprostírá se 3 km severozápadně od města Strážnice. Unikátním přírodním výtvozem je 13 metrů vysoká písečná stěna v nárazovém břehu meandru, která vznikla zaříznutím řeky do vátých písků.
NPP Váté písky	Rozkládá se mezi železničními stanicemi Rohatec a Bzenec - Přívoz. Jedná se o bezlesý pruh, široký až 100m s délkou 5,5 km, často nazývaný jako „Moravská Sahara“. Lokalita je bohatá na pískomilné druhy rostlin a živočichů.
PP Žerotín	Lesní a travnaté porosty na kopci Žerotín se nachází 1 km západně od obce Radějov.
NPR Čertoryje	Tato NPR je jedním z nejcennějších území z celé CHKO Bílé Karpaty. Rozprostírají se zde nejrozsáhlejší květnaté bělokarpatské louky s vysokým zastoupením kriticky ohrožených druhů rostlin, především orchidejí.
PR Kůtky	Tato luční rezervace o výměře 66,4ha leží ukryta v lesích daňčí obory Pusté 4,5km jihovýchodně od obce Radějov. Tvoří ji druhově bohaté bělokarpatské louky.

Hydrologické poměry

Území Strážnicka patří do hlavního povodí Moravy, kam ústí všechny významnější toky území – Velička s přítoky, Radějovka s přítoky a Sudoměřický potok s přítoky. Nachází se zde několik minerálních pramenů, nejvýznamnější jsou sirné prameny v obci Petrov. Umělé vodní nádrže nejsou četné. Za zmínku stojí vodní nádrž Kejda a Lučina u Tvarožné Lhoty, Mlýnky na katastrálním území obce Radějov a drobné nádrže u Strážnice a v Petrově. Vodní nádrže Lučina a Mlýnky jsou intenzivně rekreačně využívány. Z hlediska čistoty vod, si na tom mikroregion stojí dobře. Znečišťovatelem je automobilová doprava a domácí zdroje znečištění vod. (Krejčová, 2011, str. 34)

Reliéf

Území katastrů všech 10 obcí leží na rozhraní Dolnomoravského úvalu a pohoří Bílých Karpat. Převažují pahorkatiny, v jižní a východní části území směrem ke slovenské hranici je reliéf až vrchovinný. Nižší nadmořské výšky dosahuje Hlucká pahorkatina, naopak vyšší nadmořská výška je v bělokapatském území. Bílé Karpaty náleží do Radějovské vrchoviny. Nejvyšší nadmořské výšky dosahuje území s pohraničním vrchem Bukovina (583 m. n. m.), což je současně nejvyšší hora v Jihomoravském kraji. (Krejčová, 2011, str. 34)

Dopravní infrastruktura

V mikroregionu je zastoupena doprava silniční, železniční a lodní. Přestože územím neprochází dálnice ani rychlostní komunikace, je v mikroregionu dobré dopravní spojení. Největší zásluhu na tom má průběh silnice I. třídy č. 55, která prochází mezi obcemi Strážnice, Petrov, Sudoměřice. (Ústav územní rozvoje, 2006)

Cestovní ruch

Cestovní ruch v mikroregionu Strážnicko je spojen z velké části s folklorními aktivitami. K udržování tradic napomáhají národopisné soubory. Tradice hudebního folkloru jsou rozvíjeny cimbálovými muzikami. Především Strážnice je v zahraničí známá jako dějiště každoročně pořádaných mezinárodních folklorních festivalů. Od roku 1946 se zde pořádají Strážnické slavnosti, z nichž se postupně zformoval Mezinárodní folklorní festival Strážnice. Pořádání Mezinárodního folklorního festivalu Strážnice je jedním ze základních úkolů Národního ústavu lidové kultury. Tento festival se koná vždy poslední víkend v měsíci červen v prostorách zámeckého parku a skanzenu ve Strážnici. Každoročně se sem sjíždějí

tisíce diváků, kteří mohou obdivovat nejen lidové písně, ale také tance. Nejznámější v této oblasti je párový tanec danaj a především pak mužský sólový tanec verbuňk, který byl v roce 2005 zapsán do seznamu „Mistrovské dílo ústního a nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO“. Od roku 1957 do Strážnice přijíždějí zahraniční soubory a každoročně přináší divákům nové zážitky svými exotickými kroji, tanci a písněmi. (Krejčová, 2011, str. 37 – 42; Strážnicko, 2008)

Další významné kulturní akce pořádané městem Strážnice jsou často spojené s vinařskou tradicí. Strážnická oblast je nejvýchodnější vinařskou lokalitou na Moravě. Mezi zdejší vinařské obce patří Strážnice, Petrov, Sudoměřice, Tvaržná Lhota, Kněždub, Hroznová Lhota a Kozojídky. Největším vinařským areálem jsou vinné sklepy Plže. Tento soubor vinných sklepů je tvořen více než šedesáti stavbami, které vytvářejí ulicovou zástavbu. Plže byly prohlášeny Památkovou rezervací lidové architektury. (Krejčová, 2011, str. 37 - 42)

Oslavy vinobraní začínají tzv. Zarážením hory. Tato slavnost se koná v srpnu. Na programu nechybí vystoupení folklorního souboru ze Strážnice s cimbálovou muzikou, Strážničtí homaři, Dechová hudba, Cimbálová muzika ze Strážnice. Oslava vinařské tradice je spjata také se Strážnickým vinobraním. Tuto akci pořádá město Strážnice v součinnosti s Národním ústavem lidové kultury Strážnice, mikroregionem Strážnicko a Městským muzeem Strážnice. Za zmínku dále stojí Festival Slunce, na kterém každoročně vystoupí řada více či méně známých hudebních interpretů. Festival se koná v zámeckém parku a letos se uskuteční již jeho 14. ročník. (Krejčová, 2011, str. 37 – 42)

Ostatní společenské akce pořádané nejen ve Strážnici, ale také v ostatních obcích v mikroregionu jsou spojeny s obecními slavnostmi, které mají různou podobu. V obcích nechybí akce typu stavění máje, fašanky, poutě, košty vína či pálenek. V podzimních měsících se v každé obci konají hody. Za vyzdvihnutí stojí akce konaná ve Tvarožné Lhotě. Jedná se o Slavnost Oskoruší, jejímž cílem je ochrana těchto vzácných dřevin. (Krejčová, 2011, str. 37 – 42)

Na území Strážnicka je možné navštívit pět muzeí, která umožňují jejím návštěvníkům seznámit se s tradičními lidovými stavbami a zvyky, také ukazují produkty řemeslné výroby a přibližují historii mikroregionu. Kulturní a společenské akce se odehrávají v kulturních zařízeních jednotlivých obcí. Nejčastěji se jedná o kulturní dům, který je vybudován v obci Hroznová Lhota, Tasov, Tvarožná Lhota, Žeraviny a Strážnice, ve které je kulturní

dům spojen i s kinem. V obci Radějov je společenské centrum spojeno se sportovním zařízením. V Kněždubě se společenské akce odehrávají v Sokolovně a v obci Kozojídky, Petrov a Sudoměřice buďto ve společenské místnosti nebo v tělocvičně. Možnost navštívit galerii je pouze ve městě Strážnice. (Krejčová, 2011, str. 37 – 42)

Strážnicko není navštěvované jen pro svou bohatou kulturní tradici a řadu kulturních památek, ale také za účelem využívání kvalitní sítě cyklotras. Vedou zde dálkové cyklotrasy: Moravská stezka č. 47 a Beskydsko – Karpatská magistrála č. 46. Územím vede tematická naučná stezka Šumárnická s osmnácti naučnými panely a Strážnická vinařská stezka se sedmi naučnými panely. Lesy v okolí Moravy vede Lesnická naučná stezka. (Krejčová, 2011, str. 37 – 42)

Vysoký potenciál a využití mikroregionu Strážnicko v oblasti cestovního ruchu se odráží i v nabídce turistických služeb. Nabídka ubytovacích zařízení je z hlediska typů ubytovacích zařízení poměrně pestrá. Existují zde hotely, penziony, ubytovny, autokempinky a chatové osady. Většina ubytovací kapacity je v menších zařízeních typu penzion. Negativním rysem je rozdělení ubytovací kapacity jen do vybraných obcí. Z celkového počtu desíti obcí mikroregionu je možné se ubytovat pouze v polovině. (Krejčová, 2011, str. 37 – 42)

5 MIKROREGIOIN BZENECKO

Mikroregion Bzenecko vznikl v roce 2002 sružením sedmi obcí – Bzenec, Vracov, Moravský Písek, Žeravice, Syrovín, Těmice a Domanín. V současnosti tvoří území Bzenecka pouze šest obcí, protože město Vracov k 31. 3. 2011 ukončilo své členství. Mikroregion vznikl za účelem ochrany prosazování společných zájmů členských obcí na různých úsecích činností těchto obcí a za účelem posílení ekonomické stability regionu při zachování a rozvoji ekologických hodnot a kulturních tradic, které odpovídají vývojovým trendům regionu. Za centrum mikroregionu je považováno město Bzenec. (Bzenecko, 2006)

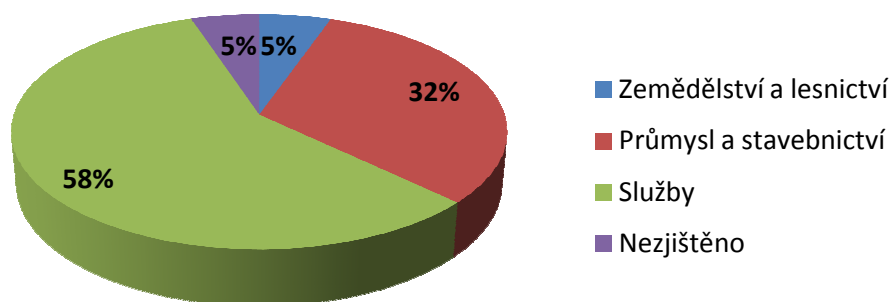

Obrázek 5 Mapa mikroregionu Bzenecko

Mikroregion Bzenecko leží na jihovýchodní Moravě v Jihomoravském kraji, v severní části okresu Hodonín a jeho území se shoduje s vymezením obvodu pověřeného městského

úřadu II. stupně Bzenec. Územně se pak na jihu dotýká mikroregionu Strážnicko, na západě mikroregionu Kyjovsko a na východě mikroregionu Veselsko. Severní část mikroregionu Bzenecko tvoří hranici mezi krajem Jihomoravským a krajem Zlínským. (Bzenecko, 2006)

K 1. 1. 2012 žilo na území mikroregionu Bzenecko celkem 9 746 obyvatel. Pro sídelní strukturu území je typická přítomnost jednoho centra, a to Bzence, kde ke stejnému datu žilo 44 % obyvatel. Ve Bzenci sídlí i největší počet subjektů, které na území mikroregionu provozují svou podnikatelskou činnost. Téměř 60 % podnikatelských subjektů zaměřuje svou činnost na oblast služeb, přes 32 % na průmysl a stavebnictví a pouhých 5 % podniká v zemědělství. (ČSÚ, ©2013)

Obrázek 6 Rozdělení podnikatelských subjektů mezi jednotlivá odvětví

Přírodní podmínky

Přírodní podmínky mikroregionu Bzenecko nejsou tak výjimečné jako v případě Strážnicka. Najdeme zde biotyp písčiny a stepy, lesní, v menší míře mokřady a louky. Převážnou část lesního porostu tvoří borové lesy, které se nacházejí ve východní a jižní části mikroregionu. Na tuto oblast pak navazují písčiny s porostem stepních trav. Mezi nejzajímavější zdejší rostliny patří kriticky ohrožené druhy jako je kavyl, koleneček pětimužný a silenka lepkavá. (Rozvojová strategie Bzenecka, 2002)

Reliéf

Z fyzicko-geografického hlediska je území tvořeno nížinou Dolnomoravského úvalu a přílehlou kyjovskou pahorkatinou. Reliéf regionu je tvořen třemi krajinnými celky: první tvoří niva řeky Moravy. Půda je zde z hlediska zemědělství intenzivně využívána k pěstování

obilnin, olejnin a zelinářských produktů. Druhým celkem, ležícím na jižní části území, je oblast vátých písků, které jsou porostlé převážně borovými lesy. Severní část mikroregionu je tvořena členitou pahorkatinou, dosahující relativní výšky (nad nížinnou částí) cca 100 – 120 m (Horní hory 292 m n. m., Tygle 299 m n. m., Domanínský kopec 312 m n. m.). Pahorkatinná část je převážně odlesněná a zemědělsky využívaná, charakteristickým krajinným rysem jsou vinice. Nejvyšší nadmořské výšky dosahuje mikroregion v katastru obce Žeravic (cca 375 m n. m.). (Rozvojová strategie Bzenecka, 2002)

Tabulka 11 Přírodní památky na území mikroregionu Bzenecko (Rozvojová strategie Bzenecka, 2002)

Název přírodní památky	Popis přírodní památky
Váté písky	Oblast byla v roce 1990 vyhlášena Národní přírodní památkou. Tato oblast bývá často také nazývána Moravská Sahara. Jedná se o několik kilometrů dlouhý a 60 m široký pás písčinych dun. Písek pochází ze sedimentů řeky Moravy a v některých jeho vrstvách dosahuje až 30 metrů. Toto značně extrémní území je vhodné jen pro určité druhy rostlin. Vyvinuly se zde specifické doubravy. Cenná jsou i bezlesá stanoviště panonských stepních trav.
Osypané břehy	Jedná se o tři původní meandry řeky Moravy, které těsně sousedí s národní přírodní památkou Váté písky. Strmé písčité břehy, které zde dosahují výšky až 13 metrů, jsou často místem hnízdištěm ledňáčka říčního a břehule říční.
Žilkův dub	Památný strom se nachází v jižní části mikroregionu nedaleko lesní cesty vedoucí ze Bzence do Rohatce. Stáří stromu se odhaduje na 300 let.
Bzenecká lípa	Památný strom, který se nachází v zámeckém parku v Bzenci. Její stáří se odhaduje na 900 let. Lípa je unikátní svým vzrůstem. Zhruba před sto lety přišla o hlavní kmen a v dnešní době je tvořena různě zohýbanými sekundárními kmeny, které tak vytvářejí přírodní plastiku. U lípy se nachází pamětní kámen a informační tabule s údaji o historii stromu.

Hydrologické podmínky

Území je odvodňováno Syrovínkou a jejími přítoky (Ořechovský potok, Domanínský potok, Hlinický potok, Vracovský potok) přímo do Moravy, která protéká jihovýchodní částí mikroregionu a tvoří pomyslnou hranici mezi mikroregionem Bzenecko a Strážnicko. Ze severní části území odtéká voda potokem Hruškovice do Kyjovky. Jedinou větší vodní plochou na Bzenecku je pak ve východní části mikroregionu rybník Stolařka, který má rozlohu 39 ha. Jižně od obce Moravský Písek se nachází mokřady. (Rozvojová strategie Bzenecka, 2002)

Dopravní infrastruktura

V mikroregionu je doprava železniční a silniční. Železniční doprava zde má velký význam, neboť se zde křižují dvě významné železniční trati, a to trať Veselí nad Moravou – Brno a trať Břeclav – Přerov. Tyto dvě železniční trati se nacházejí v jižní a východní části regionu. V severní a západní části regionu železniční trať není. Pro silniční dopravní obslužnost má hlavně význam silniční komunikace I. třídy číslo 54, která vede z Veselí nad Moravou do Kyjova v jižní části mikroregionu. Silniční komunikace II. třídy spojují jednotlivé obce s obcí Bzenec. Jedná se komunikace číslo 427 a 426. (Rozvojová strategie Bzenecka, 2002)

Cestovní ruch

Cestovní ruch v mikroregionu Bzenecko není zdaleka tak velký jak na Strážnicku. Toto je dáno menším množstvím kulturních a přírodních památek, které se v mikroregionu nacházejí. Pro rozvoj turistického ruchu jsou využívány předpoklady vycházející z estetické hodnoty zdejší krajiny, bohaté kulturní tradice a zvyků, využití kulturních, historických a přírodních památek a v neposlední řadě z dobré dopravní obslužnosti území. Mikroregionem prochází dvě turistické trasy směřující do oblasti Národní přírodní památky Váté písky a přírodní památky Osypané břehy. Cyklotrasy jsou vedeny tak, aby se návštěvník mohl seznámit nejen s obcí Bzenec a jejím okolím, ale i s oblastmi kolem obcí Domanín a Těmice. Specifickou atraktivitou mikroregionu je vinařství s dlouho trvající vinařskou tradicí. Častým cílem návštěvníků jsou také akce spojené s kulturní tradicí mikroregionu. (Bzenecko, 2006)

Kulturní akce v tomto mikroregionu jsou převážně pořádány v Bzenci. V srpnu bývá tradičně pořádána Bzenecká pouť, na kterou se sjíždějí návštěvníci z celého okolí. Pout' je od nepaměti nazývána „okurková pout'“. Tento název je odvozen od místní speciality –

nakládáných, kvašených okurků, které se v minulosti v této oblasti hojně pěstovaly a v době konání poutě je místní trhovci prodávali. Pout' bývá významnou nejen církevní, ale i kulturní událostí spojenou s vystoupením lidových souborů. Z dalších kulturních aktivit konaných v Bzenci můžeme jmenovat hody, slavnosti pivovarů pod Kněží horou, divadelní vystoupení, koncerty různých hudebních skupin. (Bzenecko, 2006)

Vzhledem k tomu, že Bzenec je vinařskou obcí, nesmíme zapomenout ani na Bzenecké krojované vinobraní, které se letos koná 20. září. Tyto slavnosti vína a vinařů jsou oslavou vína a práce lidí, kteří jej vyrábí. Návštěvník se má možnost seznámit s historickými tradicemi, lidovými kroji a lidovou muzikou nebo ochutnat víno a burčák ve sklepeních. Celá akce má již zažitý řád. Její součástí je krojovaný průvod městem, přehlídka souborů, muzik a vystoupení. Pro mnohé návštěvníky je zajímavá i přehlídka místních a zahraničních vín - vinotéka, která doplňuje tuto akci. Na náměstí se pak koná tradiční jarmark. (Trh vín, 2012)

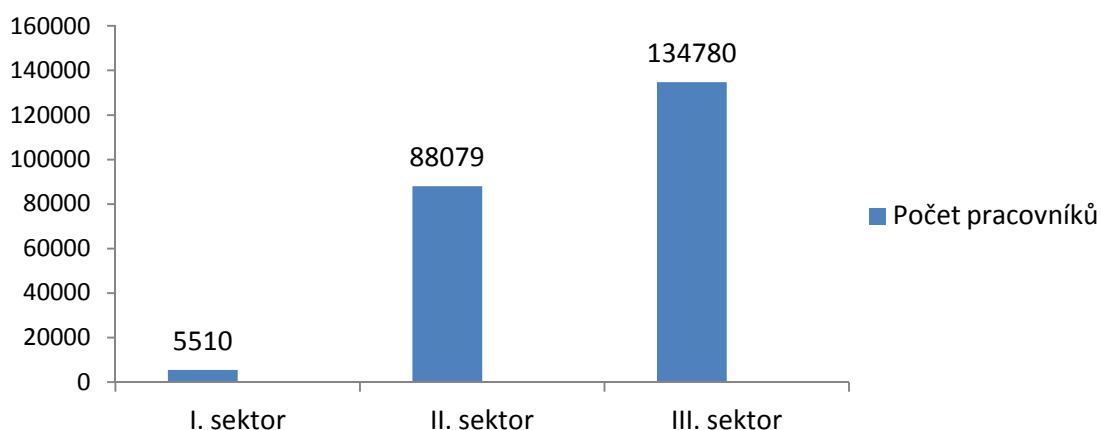
V Bzenci se nachází muzeum, jehož expozice je umístěna v prvním patře budovy knihovny. Ve třech místnostech zde byly nainstalovány sbírky původního muzejního spolku, které jsou doplněny i o nové exponáty z posledních let představující život obyvatel Bzence. V Bzenci na ulici Vracovská najdeme také soukromou galerii výtvarného umění. Ze sportovních akcí je možno v Bzenci navštívit fotbalové zápasy hráčů TJ Slovan Bzenec. (Bzenecko, 2006)

6 ZEMĚDĚLSTVÍ

Jižní Morava je zemědělským regionem už díky skutečnosti, že 60 % území kraje tvoří zemědělská půda. Za silné stránky zemědělství v regionu můžeme považovat tradici ve specializovaných oborech a vysoce nadprůměrné přírodní předpoklady. Mezi slabé stránky můžeme zařadit redukci hospodářských zvířat a zpracovatelských kapacit, neexistující síť odbytových organizací, nedostatečnou ochranu půdního fondu. Na zasedání Rady hospodářské a sociální dohody Jihomoravského kraje, které se konalo v květnu 2013, okomentoval Hejtman kraje Hašek stav zemědělství následovně: *„Zemědělství v kraji ohrožují také změny klimatu, pokles zemědělské produkce vedoucí k degradaci krajiny, ztráty pracovních příležitostí, nízký odbyt produkce, neexistence národní obchodní sítě, výprodej půdy a také nevyvážená dotační politika.“* (Jihomoravský kraj, ©2013)

V rámci Strategie rozvoje zemědělství byl stanoven cíl zvýšit udržitelnost, konkurenceschopnost a image zemědělství a potravinářství. Od loňského roku Jihomoravský kraj intenzivně pracuje na propagaci zemědělství. V roce 2012 kraj podpořil ze svého rozpočtu tuto oblast 10 mil. Kč a přibližně se stejnou částkou počítá krajský rozpočet i v roce 2013. Hašek uvedl, že: *„I v roce 2013 kraj hodlá intenzivně spolupracovat s profesními organizacemi na propagaci zemědělství – a to jak podporou regionálních potravin, tak například pořádáním Jihomoravských dožíněk. Příslušné dotační programy podpoří i letos rozvoj včelařství a vinařství v regionu. Připravujeme též projekt, jehož cílem bude propagace spotřeby regionálních produktů ve školských zařízeních“*. (Jihomoravský kraj, ©2013)

Na základě studie „Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2012“ bylo zjištěno, že nejvíce obyvatel je zaměstnáno v sektoru služeb, a to 59 %. V průmyslu a stavebnictví je zaměstnáno 39 % obyvatel a pouze 2 % jsou zaměstnány v primárním sektoru.

Obrázek 7 Počet pracovníků v ekonomických subjektech dle základních sektorů ekonomiky (Jihomoravský kraj, ©2013)

Komodity rostlinné výroby

Obilniny

Nejběžnější obilnářské komodity pro Jihomoravský kraj jsou pšenice, ječmen a kukuřice. Rozhodující obilovinou se stává pšenice, a to jak pro krmné, tak pro potravinářské účely. V ČR se jedná o komoditu s nejvyšší objemovou stabilitou a výnosovou stabilitou. Ječmen je v podmínkách Jihomoravského kraje druhou nejvýznamnější obilovinou. Jeho současná produkce je však hluboko pod svým limitem, tak aby bylo vyhověno vysokým nárokům na jeho kvalitu. Nejvýznamnější postavení má kraj v produkci kukuřice na zrno. Výroba kukuřice na zrno je jednou ze specialit Jihomoravského kraje, neboť pro tuto produkci jsou zde v rámci ČR výjimečně příznivé podmínky. Tento způsob výroby má však negativní vliv na životní prostředí. Do budoucna je nutná změna technologie a využití nejmodernějších technologických postupů. (Strategie rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje, 2005)

Olejniny

V Jihomoravském kraji se pěstuje především slunečnice, řepka a sója, jejichž objem výroby z důvodu nákladové nekonkurenceschopnosti dlouhodobě klesá. (Strategie rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje, 2005)

Okopaniny

Podíl Jihomoravského kraje na produkci okopanin v ČR je významný pouze u raných brambor (25 %), technické cukrovky (11,5 %) a krmné řepy (16 %). (Strategie rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje, 2005)

Zelenina a ovoce

Dovoz čerstvé zeleniny do ČR má meziroční rostoucí trend. Jihomoravský kraj má potenciál zajistit produkci z vlastních kapacit, není však schopný z nákladového hlediska konkurovat komoditám dovážených ze zahraničí. Ovocnářství v tradiční velkovýrobě zaostává a stává se především zájmovou činností občanů, zaměřenou na samozásobení. (Strategie rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje, 2005)

Réva vinná a víno

V Jihomoravském kraji je situována naprostá většina produkce vína z domácí suroviny. V roce 2004 došlo k poslednímu zakládání nových vinic. Po vstupu ČR do EU je jejich další výsadba zastavena a nadále může probíhat jen jejich revitalizace. Réva vinná a víno má pro Jihomoravský kraj strategický význam. (Strategie rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje, 2005)

Komodity živočišné výroby

Skot

Jihomoravský kraj patří mezi regiony s nejnižší intenzitou chovu skotu v ČR. K dramatickému ústupu chovu skotu došlo především z důvodů ekonomických, ale také administrativních, kdy po vstupu do EU byly stanoveny produkční kvóty. Chov skotu zůstal zachován pouze v severní části Jihomoravského kraje, a to u producentů s vysokou specializací a výbornou kvalitou produkce, která může ještě dosahovat dostatečné konkurenceschopnosti. (Strategie rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje, 2005)

Prasata

Jihomoravský kraj vykazuje nejvyšší intenzitu a absolutní objem produkce chovu prasat v ČR. Výkrm prasat tvoří společně s drůbeží nejvýznamnější odběratele produkce obilnin z Jihomoravského kraje. Komodita má strategický význam pro Jihomoravský kraj, jelikož hlavní odběratelé (Kostelecké uzeniny, Steinhauser a Bajer) disponují většími zpracovatelskými kapacitami, než jsou producenti prasat v Jihomoravském kraji schopni naplnit. Na druhou stranu je třeba i produkci chovu prasat sledovat z hlediska environmentální,

jelikož přináší vysokou ekologickou zátěž. (Strategie rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje, 2005)

Drůbež

Jihomoravský kraj je nejvýznamnějším producentem drůbeže v rámci ČR. Největší objemy jateční drůbeže produkuje okres Znojensko. Zpracovatelské kapacity se nachází především v okolí Brna a na Hodonínsku. Obdobě, jako tomu bylo u intenzivního chovu prasat, tak i intenzivní chov drůbeže představuje vysokou ekologickou zátěž pro danou oblast. (Strategie rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje, 2005)

Ryby

Rybníkářství má pro Jihomoravský kraj značný význam. V porovnání s ostatními kraji v ČR má třetí největší výměru vodních ploch za krajem Jihočeským a krajem Středočeským. (Strategie rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje, 2005)

6.1 Zemědělství v mikroregionu Strážnicko

Území mikroregionu se nachází v mírně teplé oblasti s průměrnými teplotami od 9,2 °C do 8,1 °C a srážky od 620 do 710 mm. Díky své poloze, klimatickým a půdním podmínkám má mikroregion Strážnicko velmi příznivé podmínky pro efektivní zemědělskou výrobu. Strážnicko je původně zemědělský region a ještě v nedávné minulosti patřilo zemědělství mezi hlavní odvětví zaměstnání lidí v regionu. (Místní akční skupiny Jihomoravského kraje, 2006)

Dnes v primárním sektoru podniká pouze 7 % a zaměstnává 5 - 8 % lidí v mikroregionu. Nejvýznamnějšími zaměstnavateli v primárním sektoru jsou podniky Žerotín a.s. se sídlem ve Strážnici s obdělávanou plochou 4200 ha a zemědělská společnost Rolnická a.s. v obci Hroznová Lhota s obdělávanou plochou přes 1000 ha. V oblasti živočišné výroby je nejvýznamnější firmou AGROKOOP, a.s. se sídlem v Hroznové Lhotě, která se zaměřuje na chov drůbeže a Rosa Sudoměřice s.r.o., která se věnuje chovu prasat.

Tabulka 12 Počet podnikatelských subjektů v obcích mikroregionu Strážnicko k 31. 12. 2012; (ČSÚ, © 2013)

Obec	Počet subjektů celkem	Zemědělství a lesnictví	Průmysl a stavebnictví	Služby	Nezjištěno
Hroznová Lhota	289	21	106	154	8
Kněždub	182	9	85	81	7
Kozojídky	89	4	35	45	5
Petrov	253	17	95	127	14
Radějov	195	24	53	107	11
Strážnice	1312	90	376	783	63
Sudoměřice	247	12	73	149	13
Tasov	105	6	48	44	7
Tvarožná Lhota	154	13	69	64	8
Žeraviny	34	-	15	18	1
Celkem	2860	196	955	1572	137

Zemědělci využívají výhodné klimatické, terénní a půdní podmínky především v nivě řeky Moravy, kde se nachází nejkvalitnější plochy. Po vstupu ČR do EU využívají místní zemědělci možnosti čerpat dotace z evropských fondů. Na území mikroregionu působí od roku 2005 MAS Strážnicko, občanské sdružení, které sdružuje obce, spolky a aktivní podnikatele. MAS Strážnicko podporuje mimo jiné i zemědělství. Prostředky získává z fondů EU především na základě OP Zemědělství v rámci Programu rozvoje venkova založeného a vedeného Ministerstvem zemědělství České republiky. Pro období 2008 – 2013 bylo odhadováno čerpání finančních prostředků ve výši 5 – 10 mil. Kč ročně.

Následující tabulka značí vysoký podíl zemědělské půdy v regionu, která dlouhodobě představuje 66 % rozlohy regionu. Při pohledu na jednotlivé obce mikroregionu Strážnicko je patrné, že největší podíl zemědělské plochy k celkové rozloze mají obce Žeraviny, Kozojídky, Tasov a Petrov, a to v rozmezí 80 – 86 %.

Tabulka 13 Využití půdy v obcích mikroregionu Strážnicko v roce 2011 (v ha); (ČSÚ, ©2013)

Název obce	Půda celkem	Zemědělská půda	Lesní půda	Vodní plochy	Zastavěné plochy	Ostatní plochy
Hroznová Lhota	904,80	755,02	70,36	9,23	25,84	44,35
Kněždub	1 609,41	1 305,12	195,23	14,09	24,63	70,33
Kozojídky	292,14	251,61	0,22	1,66	7,46	31,19
Petrov	1 164,70	926,52	116,04	29,37	24,10	68,67
Radějov	2 410,94	572,23	1 731,23	20,50	20,22	65,60
Strážnice	3 140,96	2 229,50	433,88	138,10	88,72	250,76
Sudoměřice	932,97	773,94	8,78	40,23	21,54	88,48
Tasov	636,94	545,96	43,03	6,07	8,24	33,63
Tvarožná Lhota	1 745,63	1 107,07	521,06	15,07	21,91	80,52
Žeraviny	231,11	204,17	0,42	3,17	5,40	17,95
Celkem	13069,6	8671,14	3120,25	277,49	248,06	751,48

Využití zemědělské půdy demonstruje následující tabulka. Převážná část zemědělské půdy je využita jako orná půda pro pěstování hlavně pšenice, kukuřice, řepky olejné a slunečnice. Živočišná výroba je v útlumu. Při pohledu na velikost rozlohy vinic je zřejmé, že vinařskými oblastmi jsou především obce Strážnice, Petrov, Sudoměřice a Kozojídky. Podrobnější přehled subjektů, které se zabývají pěstováním vinné révy a jejího následného zpracování, uvádí kapitola „Vinařství a vinohradnictví“.

Tabulka 14 Výměra zemědělské půdy v mikroregionu Strážnicko v roce 2011 (v ha); (ČSÚ, ©2013)

Název obce	Zemědělská půda	Orná půda	Zahrady	Sady	Vinice
Hroznová Lhota	755,02	651,84	20,89	0,54	30,71
Kněždub	1 305,12	737,58	26,39	-	2,16
Kozojídky	251,61	192,47	7,26	0,75	50,86
Petrov	926,52	654,58	30,72	55,85	67,63
Radějov	572,23	198,53	29,69	3,28	1,20
Strážnice	2 229,50	1 555,17	104,68	84,75	183,00
Sudoměřice	773,94	615,42	42,90	7,86	44,53
Tasov	545,96	411,51	11,78	1,46	1,00
Tvarožná Lhota	1 107,07	714,65	20,35	3,54	14,74
Žeraviny	204,17	198,56	4,15	0,44	-
Celkem	8671,14	5930,31	298,81	158,47	395,83

6.2 Zemědělství v mikroregionu Bzenecko

Zemědělské aktivity se staly na území mikroregionu Bzenecka během posledních 10 let méně významné. Bzenecko bylo tradičním producentem zeleniny se zpracovatelskou návazností. Dnes tento sektor pomalu upadá. Ve všech obcích mikroregionu je významné pěstování vinné révy, přičemž za centrum vinařství je považováno město Bzenec.

Z jednotlivých subjektů podnikajících v oblasti zemědělství můžeme jmenovat Zemědělské družstvo Těmice, které se zabývá produkcí rostlinné a živočišné výroby a společnost Svornost Těmice a.s., která se zabývá zemědělskou prvovýrobou. Specifikem je pěstování cibule, zelí a salátů, jejichž zpracováním se zabývá společnost P. T. Group. Ve větší míře se zde pěstují dále okurky, které zpracovává PIKA s.r.o. ve Bzenci. Další subjekty z primárního sektoru se orientují především na pěstování vinné révy a ovocnářství.

Tabulka 15 Počet podnikatelských subjektů v obcích mikroregionu Bzenecko k 31. 12. 2012 (ČSÚ, © 2013)

Obec	Počet subjektů celkem	Zemědělství a lesnictví	Průmysl a stavebnictví	Služby	Nezjištěno
Bzenec	949	49	218	633	49
Domanín	199	7	100	87	5
Moravský Písek	387	27	139	222	19
Syrovín	77	4	37	32	4
Těmice	175	6	72	84	13
Žeravice	187	14	66	95	12
Celkem	1974	107	632	1153	102

Z více než 54 % je půda na území Bzenecka využívána jako půda zemědělská. V obcích Domanín, Těmice, Syrovín a Žeravice zaujímá zemědělská půda v poměru k celkové rozloze více než 80 % plochy. Významný je i podíl lesní půdy. Bzenecký les zaujímá přibližně 30 % plochy. V roce 2012 zde došlo bohužel k dosud nejrozsáhlejšímu požáru a les byl z velké části zničen. Na jaře roku 2013 bylo vysázeno přes 1,5 miliónu mladých sazenic a dnes se do Bzeneckého lesa již pomalu vrací život.

Tabulka 16 Využití půdy v mikroregionu Bzenecko v roce 2011 (v ha); (ČSÚ, ©2013)

Název obce	Půda celkem	Zemědělská půda	Lesní půda	Vodní plochy	Zastavěné plochy	Ostatní plochy
Bzenec	4 033,60	1 561,10	1 861,17	93,35	102,75	415,24
Domanín	701,09	633,78	2,38	1,32	18,21	45,40
Moravský Písek	1 488,95	789,15	395,23	76,10	38,22	190,24
Syrovín	407,82	355,60	13,30	4,44	8,31	26,17
Těmice	379,20	306,87	-	4,57	16,60	51,15
Žeravice	699,78	584,26	53,50	0,82	20,56	40,65
Celkem	7710,44	4230,76	2325,58	180,60	204,65	768,85

Zemědělská půda v mikroregionu Bzenecko je z více než 80 % využívána jako orná půda. Zemědělská produkce v mikroregionu Bzenecko je zaměřena především na pěstování zeleniny, obilnin, hlavně pšenice a ječmenu. V poslední době se stále více pěstují olejnin – řepka olejná, hořčice a slunečnice.

Přes 6 % území je využito pro pěstování vinné révy. Vinice se rozléhají v největší míře v katastrálním území města Bzence, obce Domanín a Syrovín. Podrobnější přehled pěstitelů a zpracovatelů vinné révy uvádí následující kapitola.

Tabulka 17 Výměra zemědělské půdy v mikroregionu Bzenecko v roce 2011 (v ha), (ČSÚ, ©2013)

Název obce	Zemědělská půda	Orná půda	Zahrady	Sady	Vinice
Bzenec	1 561,10	1 219,65	47,01	31,93	154,78
Domanín	633,78	570,27	18,20	7,55	33,24
Moravský Písek	789,15	613,35	37,63	-	1,71
Syrovín	355,60	271,87	11,98	15,75	32,76
Těmice	306,87	279,04	11,03	13,94	2,77
Žeravice	584,26	507,77	28,27	1,69	26,47
Celkem	4230,76	3461,95	148,12	70,86	251,73

6.3 Hodnocení stavu zemědělství v mikroregionech Strážnicko a Bzenecko

Mikroregion Strážnicko i Bzenecko jsou zemědělskými regiony s výbornými klimatickými a půdními podmínkami. Co se skladby produkce týče, oba regiony se orientují na pěstování obilnin, zeleniny a oba regiony jsou charakteristické vysokým podílem vinic k celkové výměře zemědělské půdy. Ačkoliv se jedná o zemědělské regiony, počet podnikatelských subjektů v primárním sektoru se pohybuje jen okolo 5 % a jejich počet se stále snižuje. Oblast zemědělství je podporována ze strany Jihomoravského kraje, který vypracoval Strategii rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje v odvětví zemědělství, zpracovatelský a potravinářský průmysl, Koncepti rozvoje ovocnictví Jihomoravského kraje a Koncepti

rozvoje vinařství. Poslední dva zmiňované dokumenty jsou však již zastaralé a je třeba provést jejich aktualizaci.

Příležitostí pro zemědělce jsou především dotace poskytované ze strany Jihomoravského kraje, bez kterých by jen těžko mohli pokračovat ve své podnikatelské činnosti. Dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje jsou poskytovány ve veřejném zájmu v souladu s Programem rozvoje Jihomoravského kraje, případně s jinými rozvojovými dokumenty Jihomoravského kraje tak, aby byl zajištěn všestranný rozvoj území kraje a uspokojeny potřeby občanů kraje. Pro oblast „Venkov a zemědělství“ je možné pro rok 2013 využít následující dotace: (Dotační portál, ©2013)

Dotační program rozvoje venkova Jihomoravského kraje" pro rok 2013

- Cíl: Zachování základních funkcí v oblasti veřejné správy na venkově s ohledem na kvalitu života. Dotační program je zaměřen na podporu školní a předškolní výchovy, zdravotní a sociální péče a podporu projektů udržujících kvalitu života.
- Objem finančních prostředků vyčleněných na program: 18 000 000,- Kč

Dotační titul 1 - Obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti

- Příjemci podpory: obec s méně než 3 000 obyvateli
- Minimální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 25 000,- Kč
- Maximální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 200 000,- Kč
- Minimální podíl spoluúčasti žadatele: 50 %

Dotační titul 2 - Rozvojové studie a koncepce

- Příjemci podpory: svazky obcí, místní akční skupiny
- Minimální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 25 000,- Kč
- Maximální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 100 000,- Kč
- Minimální podíl spoluúčasti žadatele 50 %

Dotační program podpora včelařství 2013

- Cíl: podpora včelařů a včelařství za účelem zvýšení stavů včelstev, eliminace závažných onemocnění včelstev, zlepšení zdravotního a genetického stavu včelstev a podpora chovu včel jako významného odvětví zemědělství v Jihomoravském kraji.
- Objem finančních prostředků vyčleněných na program: 2 000 000,- Kč

Dotační titul 1- Podpora zájmového včelařství

- Příjemci podpory: fyzická osoba - zájmový včelař

- Minimální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 3 000 Kč
- Maximální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 10 000 Kč
- Minimální podíl spoluúčasti žadatele: 30 %

Dotační titul 2 - Podpora včelařských kroužků mládeže

- Příjemci podpory: právnická osoba - provozovatel včelařského kroužku mládeže
- Minimální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 5 000 Kč
- Maximální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 25 000 Kč
- Minimální podíl spoluúčasti žadatele: 5 %

Další příležitostí pro zemědělce je využití finanční podpory ze strany EU. Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) je akreditovanou platební agenturou – zprostředkovatelem finanční podpory z EU a národních zdrojů. Dotace z EU jsou v rámci společné zemědělské politiky poskytovány z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV).

Pro rok 2013 měli zemědělci možnost podat Jednotnou žádost přes portál SZIF do 15. května 2013. Jihomoravský kraj počítal opět s nárůstem žádostí, jejichž počet by se mohl přiblížit až k 28 tisícům. Na základě Jednotné žádosti bylo počítáno s rozdělením téměř 30 miliard korun.

Jednotná žádost obsahuje žádosti o dotaci pro následující opatření:

- Jednotná platba na plochu (SAPS),
- Zvláštní podpora na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka,
- Zvláštní podpora na tele masného typu,
- Zvláštní podpora na bahnice, popř. kozy, pasené na travních porostech,
- Zvláštní podpora na brambory pro výrobu škrobu,
- Zvláštní podpora na chmel,
- Oddělená platba za cukr (SSP),
- Oddělená platba za rajčata (STP),
- Platby v rámci méně příznivých oblastí (LFA),
- Platby v rámci oblastí Natura 2000 na zemědělské půdě,
- Agroenvironmentální opatření (AEO). (Dotační portál, ©2013)

Za rok 2013 a 2012 využili pomoc ze strany EU podnikatelské subjekty v primárním sektoru mikroregionu Strážnicko a Bzenecko dle následujících tabulek.

Tabulka 18 Příjemci dotací podnikajících v primárním sektoru za rok 2013 (szif, ©2013)

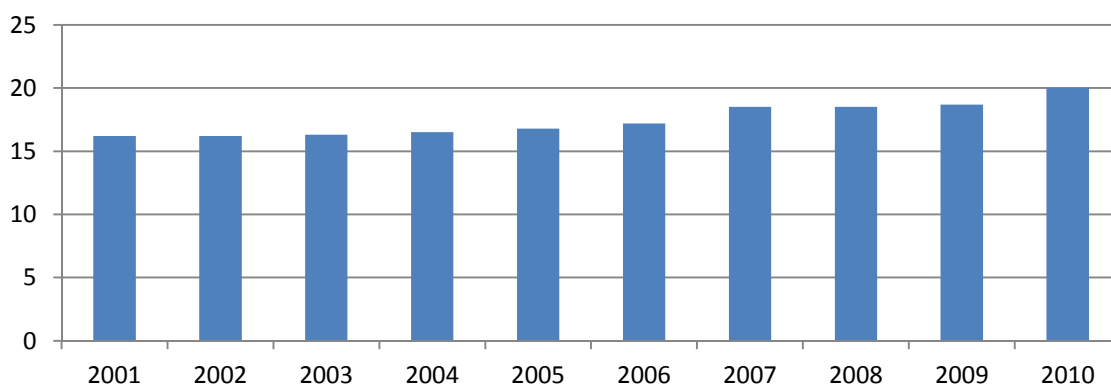
Název společnosti	Sídlo	Fond	České zdroje	Evropské zdroje	Celkem
Biosady s.r.o.	Bzenec	EZZF	4 464,46	452 802,56	457 267,02
		EAFRD	331 420,78	1 325 682,54	1 657 103,32
Sady cz. S.r.o.	Bzenec	EZZF	0,00	719 096,81	719 096,81
		EAFRD	855 183,61	2 861 734,27	3 716 917,88
Žerotín a.s.	Strážnice	EAFRD	7 238 919,06	22 622 173,1	29 861 092,2
		EZZF	0,00	22 785 148,2	22 785 148,2

Tabulka 19 Příjemci dotací podnikajících v primárním sektoru za rok 2012 (szif, ©2013)

Název společnosti	Sídlo	Fond	České zdroje	Evropské zdroje	Celkem
Biosady s.r.o.	Bzenec	EZZF	274 292,67	1 097 170,14	1 371 462,81
		EAFRD	0,00	393 900,41	393 900,41
Důbrava-agro s.r.o.	Kuželov	EZZF	2 311 663,09	2 521 900,57	4 833 563,66
		EAFRD	299 312,26	1 197 248,17	1 496 560,43
Rolnická a.s.	Hrozno- vá Lhota	EZZF	351 204,48	10 794 603,1	11 145 807,6
		EAFRD	452 412,26	1 640 780,62	2 093 192,88
Sady cz. S.r.o.	Bzenec	EZZF	0,00	655 172,72	655 172,72
		EAFRD	305 135,33	1 220 541,22	1 525 676,5

7 TRH S VÍNEM

Roční spotřeba vína má dlouhodobě rostoucí trend a nyní se pohybuje okolo 20 litrů na obyvatele. Důvod vyšší spotřeby vína můžeme vidět v moderním stylu života, který souvisí se stále větším odklonem od lihovin. I přes tuto tendenci zaostává ve srovnání s EU spotřeba vína u nás o 10 litrů na obyvatele. Chládková (2004) ve své studii „*Chování spotřebitelů na trhu vína v ČR*“ na základě přímého dotazování souboru 1000 respondentů z celé ČR zjistila, že několikrát týdně pije víno 11,3 % respondentů, aspoň jednou týdně 29,8 %, několikrát měsíčně 23,2 % respondentů. Pouze 2,7 % respondentů nepije víno vůbec.

Obrázek 8 Vývoj roční spotřeby vína v České republice (l/obyv.); (MZE ©2009-2011)

Předseda svazu vinařů ČR, Jiří Sedlo, na pravidelném zasedání na začátku roku 2012 uvedl, že spotřeba vína v ČR je 200 mil. litrů ročně a zároveň představil průzkum preference spotřeby vína v ČR. Cílem předkládaného dotazníku bylo zjistit, zda jsou různé skupiny lidí vnitřně stejnorodé z hlediska konzumace různých druhů a tříd vín. Dále měl průzkum zjistit, jaká vína jsou nejčastěji konzumována. Průzkumu se zúčastnili 384 respondenti. Vyhodnocení výsledků průzkumu vedlo k následujícím závěrům:

- 66 % respondentů upřednostňuje víno bílé, 28 % víno červené a 6 % růžové víno;
- 36 % respondentů preferuje suchá vína, 32 % polosuchá, 22 % polo-sladká a 10 % má v oblibě vína sladká;
- přes 80 % respondentů pije vína, jejichž původ je z České republiky, pouze 20 % upřednostňuje zahraniční vína;
- na otázku, z jaké odrůdy révy vinné jsou vína, které nečastěji pijete, odpovědělo 14 % respondentů Chardonnay, 6 % Frankovka a Merlot, 5 % Ryzlink a po 1 – 2 % odpově-

dí následovaly Veltlínské zelené, Rulanské šedé, ryzlink Rýnský, Modrý Portugal a Pálava;

- mezi respondenty jsou upřednostňována vína především ze tří jakostních tříd a to vína s přívlastkem, které preferuje 34 % respondentů, 32 % upřednostní jakostní vína a 16 % vína stolní;
- přes 43 % respondentů nakupuje víno v supermarketech a hypermarketech, 36 % ve vinotékách a specializovaných obchodech a 14 % přímo u výrobce;
- jako nejčastější kritéria pro výběr vín byla zvolena cena, země původu, jakostní třída a vinařství;
- 36 % respondentů je ochotno v průměru zaplatit za lahev 70 – 120 Kč, 29 % respondentů 120 – 150 Kč, 21 % 150 – 170 Kč a zbylých 14 % i více než 170 Kč.

7.1 Zahraníční obchod

Po vstupu České republiky do Evropské unie narůstá dovoz vína z ostatních zemí. Dalším důvodem vzrůstajícího trendu dovozu vína je i poměrně nízká sklizeň v roce 2009 a v roce 2010. Současně však pokračuje orientace našich producentů na zahraniční trh. Toto mělo za následek snížení celkové nabídky tuzemského vína na domácí trhu.

Za rok 2012 bylo do České republiky dovezeno celkem 1 313 440 hektolitrů vína za průměrnou jednotkovou cenu 26,30 Kč/l. Podíl bílého vína na celkovém dovozu činil 39,4 %, podíl červeného vína činil 28,7 %. Ve sledovaném období bylo víno dodáváno převážně z Itálie (22 %), ze Španělska (18 %) a ze Slovenska (9 %).

Z České republiky bylo v roce 2012 vyvezeno celkem 122 469 hektolitrů vína za průměrnou jednotkovou hodnotu 35,00 Kč/l. Bílé víno se na uskutečněném vývozu podílelo 59,0 % a červené 32,8 %. Hlavním odběratelem vína bylo ve sledovaném období tradičně Slovensko, kam bylo vyvezeno 86,2 % objemu vývozu České republiky.

Tabulka 20 Vývoj obchodní bilance s vínem v České republice (v mil. Kč); (MZE ©2005-2011)

Rok	Dovoz	Vývoz	Rozdíl
2005	2290	147	2143
2006	2699	193	2506
2007	3143	293	2850
2008	3275	415	2860
2009	3139	385	2754
2010	3260	464	2796

Stejně jako objem i hodnota vyvezeného vína dlouhodobě trvale narůstá. Z vývoje obchodní bilance s vínem v České republice lze sledovat narůstající záporné saldo, které se blíží až k 3 miliardám ročně.

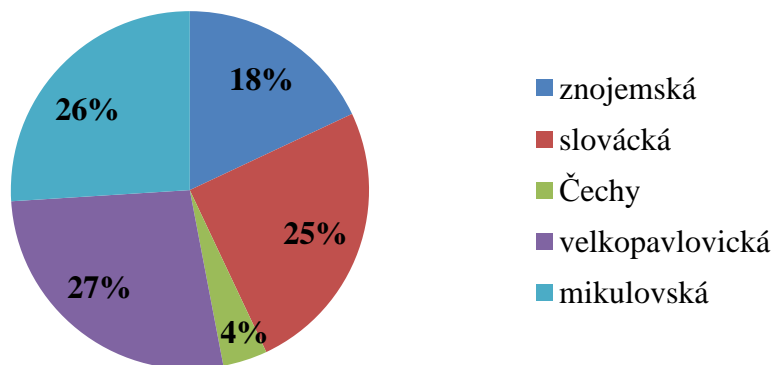
8 VINOHRADNICTVÍ A VINAŘSTVÍ

Ekonomická hodnota komodity vinné hrozny se podílí na celkové hodnotě zemědělské produkce přibližně jen jedním procentem. I přes tento malý podíl je v České republice především moravské vinařství nezanedbatelným fenoménem s dlouhodobou tradicí. Vinařství je v České republice typické především pro Jihomoravský kraj.

Území, na kterém je v České republice povoleno pěstovat vinnou révu, je geograficky vymezeno do tzv. vinařských oblastí. Toto rozdělení platí na základě zákona 321/2004 Sb. o vinohradnictví a vinařství. Vinařské oblasti jsou rozděleny na vinařské podoblasti. Pro každou vinařskou oblast či podoblast je stanoven seznam vinařských obcí, v nichž smějí být zakládány vinice. Cílem těchto regulačních opatření je zabránit výsadbě vinic v nevhodných regionech a polohách. Celkem se v České republice vyskytuje 384 vinařských obcí. (moravský sommelier, ©2013)

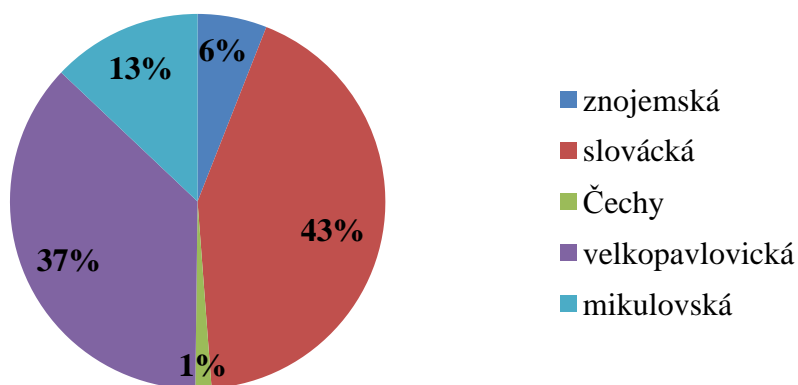
Vinařská oblast Morava je vinařská oblast, která obsahuje schválená území pro pěstování révy vinné v prostoru historické země Morava. Oblast se rozkládá v Jihomoravském kraji a nepatrně zasahuje do kraje Zlínského. Oblast Morava je tvořena čtyřmi vinařskými podoblastmi: mikulovská, velkopavlovická, slovácká a znojemská. Zajímavostí tohoto regionu jsou vesničky vinných sklepů, kde jsou soustředěny pouze vinné sklepy bez trvale žijících obyvatel. Celkem tato oblast obsahuje 312 vinařských obcí. (moravský sommelier, ©2013)

Vinařská oblast Čechy je vinařská oblast, která obsahuje schválená území pro pěstování révy vinné v prostoru historické země Čechy. Tvoří ji dvě vinařské podoblasti, mělnická a litoměřická, a obsahuje 66 vinařských obcí. Z celkové plochy vinic, která činí 17, 4 tis. ha tvoří 96 % vinařská oblast Morava a pouhé 4 % vinařská oblast Čechy. Podíl plochy vinic jednotlivých podoblastí k celkové výměře plochy vinic demonstruje následující zobrazení.

Obrázek 9 Rozdělení ploch vinic podle vinařských podoblastí (ha); (MZE ©2011)

Z hlediska produkce vína a z hlediska agroturistiky patří k důležitým údajům počet pěstitelů vinné révy v dané podoblasti. Celkový počet pěstitelů vinné révy v České republice je přibližně 19 000 osob. Jejich rozdělení podle jednotlivých podoblastí zobrazuje následující graf.

Obrázek 10 Rozdělení pěstitelů vinné révy podle vinařských podoblastí; (MZE ©2011)

Ve vinařské oblasti Čechy obdělává průměrný pěstitel přibližně 4 ha vinohradů. Na Moravě činí průměr necelý 1 ha, ale výrazně se liší podle podoblastí. Největší rozlohu vinohradů obdělává průměrný pěstitel v podoblasti znojemské (2,8 ha), dále v podoblasti mikulovské (1,8 ha), velkopavlovické (0,7 ha) a slovácké (0,5 ha).

9 VINOHRADNICTVÍ A VINAŘSTVÍ V MIKROREGIONU STRÁŽNICKO A BZENECKO

Vinice byly na Slovácku rozšířeny díky zásluze soluňských věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje, kteří přišli na Moravku v roce 863. Po jejich příchodu se vyskytla potřeba vína pro liturgické účely a jejich mise dala vínu značný význam. Došlo k rozšíření nově zakládaných vinic, jejichž pravidelné řádky révy vinné jsou dnes významným krajinnotvorným prvkem na Slovácku. Dnes se slovácká vinařská podoblast zaujímá 4400 ha a spadá pod ni 131 obcí. (moravský sommelier, ©2013)

Obrázek 11 Slovácká vinařská podoblast (Zdroj: <http://www.ubytovani-valtice.cz/vinarska-podoblast-slovacka/>)

Tato nová vinařská podoblast vznikla v roce 2004 v souvislosti s novým uspořádáním vinařských oblastí, které přinesl vinařský zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a jeho prováděcí vyhláška č. 324/2004 Sb., kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí, včetně jejich územního vymezení. Slovácká podoblast je složena z původních vinařských oblastí mutěnická, kyjovská, bzenecká, strážnická, uhersko-hradištská a Podluží. Nachází se v jihovýchodním cípu Moravy a má velmi různorodé přírodní podmínky – tento fakt ovlivňuje i bohatou odrůdovou skladbu. (moravský sommelier, ©2013)

Jak lze vidět v následující tabulce, v letech 2005 – 2011 dochází k postupnému úbytku ploch vysázených vinic, a to o 345 ha. Pouze v roce 2006 došlo ke zvětšení plochy osázených vinic oproti předchozímu roku. Počet pěstitelů klesl o 206 a nejvíce vykloučených vinic bylo zaznamenáno v roce 2005, celkem 215 ha plochy.

Tabulka 21 Slovácká vinařská podoblast (MZE, ©2006 - 2011)

Rok	Počet vinařských obcí	Počet viničních tratí	Plocha viničních tratí (ha)	Počet pěstitelů	Plocha osázených vinic (ha)	Plocha vykloučených vinic (ha)
2005	115	407	15826	8627	4533	215
2006	115	407	15826	8346	4564	91
2007	115	407	15826	8379	4400	140
2008	115	407	15826	8408	4335	55
2009	115	407	15826	8418	4312	35
2010	117	408	15826	8344	4310	25
2011	117	408	15455	8307	4188	30

Slovácká vinařská oblast je protkána sítí cyklostezek, která má velký význam pro rozvoj vinařské turistiky v oblasti. Jedná se o následující: Kyjovská vinařská stezka, Strážnická vinařská stezka, Uhersko-hradištská vinařská stezka, Mutěnická vinařská stezka, Vinařská stezka Podlužím, Bzenecká vinařská stezka, Stezka Muškátu moravského, Stezka Rulandského bílého. Za poněkud problematické v souvislosti s vinařskou cykloturistikou lze považovat fakt, že dle platného silničního zákona se i na cyklisty vztahuje zákaz jízdy po požití alkoholu. Řešením by mohlo být schválení určité tolerance alkoholu cyklistům. Tím by se odstranil paradox, kdy na jedné straně stát podporuje rozvoj vinařské cykloturistiky a na straně druhé cyklisty postihuje za nenulové množství alkoholu v krvi.

Vinařská turistika se v ČR stává novým fenoménem cestovního ruchu. Carlsen a Charters (2006) definují vinařskou turistiku jako turistiku, kdy návštěva vinic, vinařství, vinařského festivalu, vinařské slavnosti, ochutnávání vína nebo poznání vinařské oblasti jsou hlavní motivací k pobytu.

9.1 Vinařství v mikroregionu Strážnicko

Strážnická vinařská oblast je nejvýchodnější vinařskou lokalitou na Moravě. Mezi zdejší vinařské obce patří Strážnice, Petrov, Sudoměřice, Tvarožná Lhota, Kněždub, Hroznová Lhota a Kozojídky. Viniční tratě na Strážnicku leží převážně na jižních svazích Bílých Karpat, jimiž jsou geologicky i klimaticky ovlivňovány. Je to oblast pěstování převážně bílých odrůd vinné révy. Z bílých odrůd se pěstuje nejčastěji Müller Thurgau, Rulandské šedé a bílé, Veltlínské zelené, Ryzlink vlašský a rýnský, Sylvánské zelené. Z červených odrůd Frankovka, Svatovavřínecké, Modrý Portugal a André.

Obrázek 12 Viniční tratě na Strážnicku

Zdroj: <http://vinitorium.sweb.cz/cz/oblst.html>

Na území Strážnicka se nachází především malá vinařství s rozlohou vinic od 1 do 5 ha. Výjimku tvoří Zámecké sklepy Strážnice. Toto vinařství se jako jediné, zabývá i mimoprodukční činností, a to provozem penzionu. Všichni vinaři nabízejí současně s prodejem vína degustaci a možnost uspořádání společenské akce.

Tabulka 22 Vinařství v mikroregionu Strážnicko

Název	Sídlo	Řízená degustace	Mimoprodukční činnost
Vinařství Brázdová	Sudoměřice	Ano	ne
Bučková Jiřina	Sudoměřice	Ano	ne
Toman František	Sudoměřice	Ano	ne
Klásek Petr	Petrov	Ano	ne

Svoboda Miroslav	Petrov	Ano	ne
Vitis, spol. s.r.o.	Strážnice	Ano	ne
Zámecké sklepy Strážnice	Strážnice	Ano	ano/ penzion
Žerotín a.s.	Strážnice	Ano	ne
Veverka Lukáš	Strážnice	Ano	ne
Vinařství Dobčákovi	Strážnice	Ano	ne
Vinařství Macháček	Strážnice	Ano	ne
Mrkva Ladislav	Radějov	Ano	ne
Uřičář Jiří	Tvarožná Lhota	Ano	ne

9.2 Vinařství v mikroregionu Bzenecko

Vinařství na území Bzenecka je známo výrobou velmi kvalitních odrůdových vín. Původní Bzenecká vinařská oblast se rozkládá v Kyjovské pahorkatině a je třetí nejmenší vinařskou oblastí na Slovácku. Oblast proslavil především dodnes hojně pěstovaný Ryzlink rýnský. Specialitou území je víno zvané „Bzenecká lipka“, což je víno vyrobené z hroznů Ryzlinku Rýnského. Dále se zde daří bílým odrůdám Müller-Thurgau a Rulandké bílé. Z modrých odrůd se zde pěstuje především Frankovka.

Obrázek 13 Viniční tratě na Bzenecku

Zdroj: <http://vinitorium.sweb.cz/cz/oblbz.html>

Všechna vinařství mají své sídlo v městě Bzenec, vinohrady však vlastní i mimo katastrální území Bzence. Zdejším vinařstvím dominuje společnost Zámecké vinařství Bzenec. Tato společnost obhospodařuje celkem 360 ha vinic, které jsou rozmístněny ve třech ze čtyř podoblastí Moravy. Na Slovácku společnost disponuje 110 ha, z nichž 35 ha je v procesu certifikace Ekologické BIO vinice. Všechna vinařství nabízí řízenou degustaci vín a také uspořádání společenské akce. Mimoprodukční činností se nezabývá žádný subjekt.

Tabulka 23 Vinařství v mikroregionu Bzenecko

Název	Sídlo	Řízená degustace	Mimoprodukční činnost
Zámecké vinařství Bzenec	Bzenec	Ano	Ne
Vinařství Ďurinová	Bzenec	Ano	Ne
Chateau Bzenec	Bzenec	Ano	Ne
Vinum Moravicum	Bzenec	Ano	Ne
Vinařství Bunža	Bzenec	Ano	Ne
Bisenc., s.r.o.	Bzenec	Ano	Ne
Bzenia s.r.o.	Bzenec	Ano	Ne
Sklep u Jakšů	Bzenec	Ano	Ne

9.3 Silné a slabé stránky vinařské oblasti v mikroregionu Strážnicko a Bzenecko

V mikroregionu Strážnicko je využito potenciálu vinařství k rozvoji cestovního ruchu. Vinařská turistika je zde významně spojena s cykloturistikou. Územím prochází Strážnická vinařská stezka, která vede částečně Dolnomoravským úvalem, směrem na východ dosahuje k podhůří Bílých Karpat. Více než sto kilometrová trasa pokrývá rozsáhlé území, jehož západní hranici tvoří Bzenec a Rohatec na východě dosahuje až k Boršicím a Hluku. Cestovní ruch je podporován rovněž díky spojení vinařské a kulturní tradici.

Potenciál rozvoje cestovního ruchu je podpořen i ze strany nabízených služeb, jako je ubytování a stravování. Strážnicko disponuje dostačujícími ubytovacími kapacitami a většina vinařů, nabízející degustaci vín rovněž nabízí či má alespoň možnost ve své blízkosti dolo-

ručit ubytovací zařízení. Velmi pozitivně lze hodnotit i webové stránky mikroregionu, které jsou přehledně strukturovány a návštěvníkovi se hned dostanou informace o mikroregionu, jeho přírodních zdrojích, památkách a službách.

Silnou stránkou vinařů na Strážnicku je také spojení sil a zapojení se ve velké míře do Strážnické Místní Akční Skupiny. Toto občanské sdružení napomáhá dosáhnout cílů, na které by jednotliví vinaři nemohli dosáhnout. MAS Strážnicko významnou měrou podporuje propagaci území.

Naopak v mikroregionu Bzenecko není potenciál vinařství dostatečně využitý. V první řadě chybí webové stránky, na kterých by byl poskytnut soupis vinařství, soupis doprovodných služeb, jako je ubytování, stravování či souhrn možností, jak využít volný čas k rekreaci. Územím prochází cyklistická trasa Bzenecká stezka, která je dlouhá 26 km. Stezka je díky převážně rovinnému terénu nenáročná a je vhodná pro i pro rodiny s dětmi. Chybí ale propagace, která by dávala do souvislosti cykloturistiku s návštěvou vinařského sklípku, i když samotní vinaři jsou připraveni poskytnout pohostění případným zájemcům. V regionu je dosud jen jedna naučná stezka – Váté písky. Na Bzenecku existuje přitom množství podnětů pro zřízení dalších naučných stezek. Pozitivně lze hodnotit spojení vinařské a kulturní tradice v podobě konání společenských akcí spojených s vinařstvím v oblasti a dostatek ubytovacích kapacit. Ekologické zemědělství není významně zastoupeno ani v jednom mikroregionu.

9.4 Příležitosti vinařské oblasti v mikroregionu Strážnicko a Bzenecko

Hlavní příležitostí pro vinaře je pomoc státu ve formě dotací, bez jejichž pomoci by se jen těžko udrželi na trhu. V roce 2002 byla zpracována Koncepce rozvoje vinařství ČR pro vstup do EU, která již potřebuje aktualizovat. Rada Jihomoravského kraje si je vědoma důležitosti vinařství a vinohradnictví a proto byla tato oblast podpořena dotačním programem Podpora vinařství a vinohradnictví v JMK" pro rok 2013, jehož podmínky jsou následující:

Dotační program "Podpora vinařství a vinohradnictví v JMK" pro rok 2013

- Cíl programu: vybavení informačních středisek, zařízení pro konání výstav, meteorologických stanic a dalšího vybavení, pořizování informačních panelů, propagačních materiálů, webových stránek a propagačních kampaní na podporu vinařství a vinohradnictví v JMK.

- Objem finančních prostředků vyčleněných na program: 600 000,- Kč

Dotační titul 1 - Technické vybavení na podporu vinařství a vinohradnictví

- Příjemci podpory: obec, svazek obcí, občanské sdružení nebo zájmové sdružení právnických osob
- Minimální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 25 000,- Kč
- Maximální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 100 000,- Kč
- Minimální podíl spoluúčasti žadatele: 50 %

Dotační titul 2 - Propagace vinařství a vinohradnictví

- Příjemci podpory: obec, svazek obcí, občanské sdružení, zájmové sdružení právnických osob
- Minimální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 25 000,- Kč
- Maximální výše podpory na jeden projekt/akci/činnost: 100 000,- Kč
- Minimální podíl spoluúčasti žadatele: 50 % (Dotační portál, ©2013)

Po vstupu do Evropské unie je velkou příležitostí využívání finančních prostředků z evropských fondů. Jednotlivá vinařství využívají dotace na plochu půdy SAPS, jejímž hlavním cílem je zabezpečit zemědělcům stabilnější příjmy. SAPS umožňuje, že zemědělci se mohou rozhodnout, co chtějí produkovat, přičemž jim bude zaručena stejná výše podpory. Dotace na plochu půdy je vyplácena z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) a dotace na integrovanou produkci z AEO je dotována z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Jak podnikatelské subjekty v oblasti vinařství a vinohradnictví z mikroregionů Strážnicka a Bzenecka tuto pomoc využili, naznačují následující tabulky.

Tabulka 24 Příjemci dotací za rok 2013 (szif, ©2013)

Název společnosti	Sídlo	Fond	České zdroje	Evropské zdroje	Celkem
Bisenc s.r.o.	Bzenec	EZZF	7 504,14	80 618,79	88 122,93
		EAFRD	64 807,94	259 231,76	324 039,70
Bzenia s.r.o.	Bzenec	EZZF	4 668,59	51 179,35	55 847,94
		EAFRD	41 142,15	164 568,49	205 710,64
Vitis s.r.o.	Strážnice	EZZF	0,00	109 577,69	109 577,69
		EAFRD	48 444,85	193 779,18	242 224,03

Tabulka 25 Příjemci dotací za rok 2012 (szif, ©2013)

Název společnosti	Sídlo	Fond	České zdroje	Evropské zdroje	Celkem
Bisenc s.r.o.	Bzenec	EZZF	0,00	70 847,23	70 847,23
		EAFRD	183 898,82	616 095,28	799 994,10
Bzenia s.r.o.	Bzenec	EZZF	0,00	44 521,76	44 521,7
		EAFRD	40 469,48	161 877,76	202 347,2
Chateau s.r.o.	Bzenec	EZZF	0,00	914 664,26	914 664,26
		EAFRD	418 371,09	1 673 483,97	2 091 855,06
Vinum Moravicum	Bzenec	EZZF	0,00	289 851,20	289 851,20
		EAFRD	-	-	-
Vitis s.r.o.	Strážnice	EZZF	0,00	95 323,43	95 323,4
		EAFRD	48 970,56	195 882,12	244 852,68
Zámecké vinařství Bzenec	Bzenec	EZZF	-	-	-
		EAFRD	784 000,00	2 352 000,00	3 136 000,00

Z celkem 21 vinařů na území Strážnicka a Bzenecka využilo pomoc ze strany EU za rok 2012 a 2013 pouze šest. Při rozhovoru s panem Macháčkem, majitelem rodinného vinařství, padly spíše negativní názory na dotace. Považuje je za nepřirozený jev v podnikání, a chápe je spíše jako porušení konkurenceschopnosti podniků, protože v případě, že by dotace skončily, měly by podniky problémy s přežitím. Co se týče vlivu státu na podnikání malých vinařství, převládá opět negativní názor, protože na malé firmy jsou kladeny stejné povinnosti a administrativa s nimi spojenými, jako na firmy větší. Administrativa a na ní navázané poplatky začínají být pro malé výrobce neúnosné.

Naopak by ze strany státu byla vítána pomoc ve formě podpory domácích produktů a přibrzdění dovážených výrobků, které mají většinou jiné podmínky pro výrobu. Normy na výrobu v ČR jsou považovány za mnohem přísnější, než ty zahraniční a tím vzniká rozdíl kvality a ceny výrobků.

Dotace jsou vinaři využívány především na výstavbu a restrukturalizaci vinic, na nákup vinařské technologie, dotace na pojištění plodin a na propagaci. Zámecké vinařství Bzenec dále získalo v roce 2012 dotaci na vzdělávání zaměstnanců. Zdrojem dotace je Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost. Tento projekt je navržen jako dvouletý program posílení odborných a profesních znalostí, s cílem mít k dispozici kvalitně vyškolený personál pro výrobu a obchodní tým pro distribuci.

10 PROJEKTOVÁ ČÁST

V poslední části práce navrhuji projekt na propagaci mikroregionu Bzenecko. Cílem projektu je podpora rozvoje vinařství v mikroregionu Bzenecko za současného rozvíjení cestovního ruchu v regionu.

10.1 Představení projektu

Tabulka 26 Informace o projektu

Název projektu	Webový portál mikroregionu Bzenecko
Zadavatel	Obce mikroregionu Bzenecko
Časová náročnost	7 měsíců do spuštění webového portálu
Cíl projektu	Prezentace mikroregionu Bzenecko jako kraje vína, rozmanité přírody a bohaté kultury
Odhadované náklady	206 360 Kč
Způsob financování	Dotační titul 2 Propagace vinařství a vinohradnictví JMK, dotace z Vinařského fondu, finanční spoluúčast obcí

10.2 Cíl projektu

Cílem projektu je zvýšit prostřednictvím nového webu návštěvnost mikroregionu Bzenecko a současně podpořit rozvoj vinařství v dané oblasti. Hlavní myšlenkou projektu je podat potencionálním návštěvníkům mikroregionu pohodlnou cestou všechny potřebné informace o přírodním a kulturním bohatství regionu a současně jim prezentovat vinařskou tradici Bzenecka. Výstupem projektu bude webová stránka, která bude přehledným způsobem poskytovat užitečné informace o výše uvedených oblastech.

10.3 Fáze projektu

- **Předprojektová fáze**

V první fázi projektu bude potřeba vytvořit projektový tým, který bude odpovědný za celou realizaci projektu. Projekt bude pod záštitou města Bzenec. Aby bylo možné čerpat finanční prostředky ze zdrojů EU a kraje na financování projektu, bude potřeba sepsat žádost o dotaci na projekt. Po schválení žádosti vyhotoví projektový tým podrobný harmonogram jednotlivých aktivit a stanoví konečný termín, kdy bude webový portál spuštěn.

- **Projektová fáze**

Prvním krokem projektového týmu bude provedení analýzy cestovního ruchu a stavu vinařství v mikroregionu. Následovat bude sběr informací o mikroregionu. Nejprve bude potřeba vytvořit seznam vinařů, kteří projeví zájem o projekt a budou stanovena pravidla pro zařazení do databáze. Zveřejněn bude rovněž popis nabízených služeb: provozní doba sklepu, možnosti občerstvení, počet návštěvníků, možnost řízené degustace, kontakt a internetový odkaz. Bude sestavena databáze ubytování v mikroregionu včetně popisu ubytovacích zařízení, foto, uvedení cenové relace a kontaktů. Rovněž je nutné vyhotovit podklady o Bzenecku a jeho vinařství. Úkolem projektového týmu bude popsat region Bzenecko z hlediska historie, vývoje vinařství, představit charakteristické odrůdy a uvést obecné informace o klasifikaci vín. Uživatelé webových stránek se dostanou také informace o možnostech využití volného času i mimo spojení s vinařstvím. Budou představeny přírodní a kulturně-historické zdroje cestovního ruchu. Dalším úkolem projektového týmu bude sestavit kalendář kulturních a vinařských akcí. Zde bude nutné navázat spolupráci se svazem zahrádkářů a ostatními organizátory vinařských akcí.

Další informace se budou týkat dopravní infrastruktury. Bude uveden popis příjezdových tras do oblasti a popis turistických tras včetně uvedení délky trasy, nástupního místa a určení náročnosti trasy. V neposlední řadě nebude chybět geografická mapa s vyznačením turistických a cykloturistických tras a orientační mapa mikroregionu s vyznačením vinných sklepů a ubytování.

Potom, co bude dokončen sběr všech potřebných informací, budou navrženy vhodné ilustrace, bude takto připravený projekt představen tvůrcům webových stránek. Potencionální firma, která vytvoří webové stránky, bude vybrána na základě výběrového řízení, do kterého se bude moci přihlásit kdokoli. Výzva pro zájemce bude vyvěšena na stránkách jednot-

livých obcí. Rozhodujícími faktory pro výběr vhodné firmy bude cena a návrh firmy na prezentování projektu. Vítěz výběrového řízení pak ve spolupráci s projektovým týmem vytvoří webové stránky.

Poslední částí projektového fáze je samotné spuštění webových stránek a jejich následná propagace. Odkaz na stránky bude vložen na webu jednotlivých obcí mikroregionu, na webu regionu Centrály cestovního ruchu Jižní Moravy, která se stará o projekty na propagaci Jihomoravského kraje. Spuštění webu bude prezentováno i v místních a okolních regionálních denících.

- **Poprojektová fáze**

V poslední fázi bude zhodnocen výstup projektu a jeho přínos pro danou oblast. Rovněž je nutné zabezpečit pravidelnou aktualizaci webu a spolupráci s místními vinaři posilovat formou pravidelných schůzek.

Tabulka 27 Časový harmonogram projektu

Předprojektová fáze	
srpen 2013	Vytvoření realizačního týmu
srpen - prosinec 2013	Vyhotovení analýzy cestovního ruchu a vinařství
leden 2014	Sepsání a odeslání projektové žádosti
Projektová fáze	
od února 2014	Vytvoření databáze vinařů
od března 2014	Sběr informací, které budou zveřejněny na webu
duben 2014	Výběrové řízení na tvůrce webu
květen 2014	Tvorba ilustrací
květen 2014	Realizace webu
květen až červen 2014	Zkušební provoz
červen 2014	Propagace nově spuštěných stránek
Poprojektová fáze	
1. 7. 2014	Spuštění webových stránek
leden 2018	Zpětná analýza úspěšnosti projektu
leden 2020	Provozování a servis stránek na dobu udržitelnosti

10.4 Cílová skupina

Projekt je zaměřen na široký okruh veřejnosti. Orientuje se na všechny věkové kategorie a pohlaví a měl by zasáhnout nejen občany z České republiky, ale také zahraniční osoby, především ze sousedních zemí Rakouska a Slovenska. Aby bylo možné oslovit co největší okruh osob, budou texty na webovém portálu zveřejněny kromě českého jazyka rovněž v angličtině a němčině.

10.5 Materiální a finanční zabezpečení projektu

Celkové očekávané náklady na projekt činí 206 360 Kč. Větší položkou z rozpočtu bude tvorba webových stránek a zajištění překladů vybraných textů. Prvotní náklady vzniknou projektovému týmu při sběru informací. Jedná se především o náklady na cestovné a kancelářské potřeby. Předpokládaná cena za samotnou tvorbu je vyčíslena na částku 100 000 Kč přičemž tato cena nemůže být překročena. Následné provozování a servis webu nesmí překročit částku 10 000 Kč za rok.

Tabulka 28 Očekávané náklady na projekt

Náklady	Částka
Korekce textů	4 000 Kč
Překlady textů	50 000 Kč
Ilustrace webových stránek	5 000 Kč
Tvorba webových stránek	100 000 Kč
Registrace	120 Kč/ ročně (3 roky)
Provozování a servis webu	10 000 Kč (3 roky)
Reklama	5 000 Kč
Kancelářské potřeby	2 000 Kč
Cestovné	10 000 Kč
Náklady celkem	206 360 Kč

Na financování projektu budou využity finanční prostředky ze strany EU, Jihomoravského kraje a rozpočtů jednotlivých obcí mikroregionu Bzenecko. Způsob financování projektu demonstruje následující tabulka.

Tabulka 29 Financování projektu

Dotační titul 2 Propagace vinařství a vinohradnictví JMK	25 %
Dotace z Vinařského fondu	25 %
Finanční spoluúčast obcí	50 %

10.6 Rizika projektu

Malý zájem veřejnosti o projekt – pokud projekt nebude vhodně propagován a občané budou mít jen nízké povědomí o projektu, tak jeho cíle nebudou naplněny. Možným opatřením je propagace stránek v médiích a na všech příbuzných stránkách obcí. Tak by měla být zabezpečena dostatečná návštěvnost stránek. Projekt dále může být neúspěšný, pokud se návštěvnost jednotlivých vinařství a mikroregionu samotného nezvýší. Je důležité, aby webový portál mikroregionu Bzenecko dokázal zaujmout na první pohled, a to vhodným designem, ilustracemi, texty a aby byly uživateli předány komplexní informace o vinařské tradici a dalších možnostech využití volného času v mikroregionu Bzenecko.

Selhání ze strany projektového týmu – sběrem podkladů pro tvorbu webových stránek je zcela zatížen projektový tým. Aby se zabránilo možnému zpoždění, je možné oslovit zainteresované podnikatelské subjekty, aby sami posílali požadované informace na kontaktní email projektového týmu. Dalším možným ohrožením je, že se nepodaří získat pro projekt potřebné finance a projekt nebude moci vzniknout. Proto je nutné zvolit vedoucího týmu, který bude zodpovědný za sepsání kvalitní a podrobné projektové žádosti, včetně všech potřebných náležitostí, jako je analýza současného stavu cestovního ruchu a současné podpory rozvoje vinařství.

ZÁVĚR

Zemědělství je i s navazující potravinářskou výrobou jedním z tradičních odvětví národního hospodářství. České zemědělství prošlo řadou změn a reforem. K nejvýznamnější změně došlo v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004. Od tohoto okamžiku Česká republika začala uplatňovat veškeré pravidla vztahující se k aplikaci společné zemědělské politiky EU. Společná zemědělská politika je jednou z nejstarších politických aktivit Evropské unie, což do značné míry sebou přináší i současné problémy a výzvy. Převážná část reforem společné zemědělské politiky se zabývala oblastí jejího financování. V současné době tvoří náklady na SPZ přes 40 % rozpočtu EU a stává se tak nejnákladnější politikou EU. V tomto programovém období mají zemědělské subjekty možnost čerpat finanční prostředky z Evropského zemědělského garančního fondu a Evropského fondu pro rozvoj venkova. Aby pomoc ze strany EU plnila své cíle, je důležité, aby dotace, byly poskytnuty těm, kteří se zemědělskou činností skutečně zabývají a finanční prostředky použijí pro rozvoj svého podnikání. V mnohých případech je finanční pomoc ze strany EU či dotčeného kraje nezbytná pro přežití, ale vzhledem k narůstající složitosti související administrativy, je pro některé menší producenty dosažitelná jen v omezené míře.

V praktické části diplomové práce je charakterizován mikroregion Strážnicko a mikroregion Bzenecko se zaměřením na stav zemědělství a rovněž je uvedeno, zda subjekty, kteří podnikají v primárním sektoru, využívají pomoci, na kterou mají nárok na základě zemědělské politiky. V obou oblastech je vinohradnictví a vinařství strategickým odvětvím a významným způsobem ovlivňuje nejen jejich hospodářství, ale i celkový charakter krajiny. Jednotliví vinaři využívají pomoc ze strany EU i ze strany Jihomoravského kraje. V poslední době je rozvíjena mimoprodukční činnost v podobě vinařské turistiky, a proto je kladen větší důraz na rozvoj doprovodných služeb, které přispějí k dalšímu rozšiřování nejen vinařské turistiky. Na závěr práce je navržen projekt, který je příkladem, jak do oblasti přilákat turisty a podpořit cestovní ruch jako další zdroj příjmů pro místní vinaře. Projekt jsem záměrně umístila pouze do mikroregionu Bzenecko, jelikož v mikroregionu Strážnicko je nabídka služeb podporujících cestovní ruch i oblast vinařství včetně jejich propagace na velmi dobré úrovni. Naopak v mikroregionu Bzenecko zcela chybí představení oblasti vhodné pro pěstování vinařské turistiky. Projekt v podobě webového portálu, napomůže přilákat do oblasti turisty, kteří svou návštěvou podpoří i místní producenty.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BIČÍK Jan a Vít JANČÁK, 2005. *Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1989*. Praha: Univerzita Karlova v Praze. ISBN 80-86561-19-4.
- [2] BINEK, Jan, Hana SVOBODOVÁ, Jan HOLEČEK, Iva GALVASOVÁ a Kateřina CHABIČOVSKÁ, ©2009. *Synergie ve venkovském prostoru*. Brno: GaREP, spol. s r. o. [online]. [cit. 2013-06-03] Dostupné z http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Synergie_Akteri.pdf
- [3] BOHÁČKOVÁ, Iva, ©2013. *Role zemědělství v rozvoji venkovských regionů*. [online]. [cit. 2013-06-03] Dostupné z http://www.agris.cz/Content/files/main_files/49/126934/bohackova.pdf
- [4] [bzenecko.cz](http://www.bzenecko.cz) [online]. ©2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z <http://www.bzenecko.cz/>
- [5] CARLSEN, Jack a Stephen CHARTERS, 2006. *Global Wine Tourism: Research, Management and Marketing*. Vyd. 1. London: CAB International. ISBN 1-84593-17-X
- [6] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [czso.cz](http://www.czso.cz) [online]. ©2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zemedelstvi_zem
- [7] Dotační portál Jihomoravského kraje [online]. ©2013 [cit. 2013-06-23]. Dostupné z <http://dotace.kr-jihomoravsky.cz/Folders/754-1-Venkov+a+zemedelstvi.aspx>
- [8] CHLÁDKOVÁ, Helena, 2004. Chování spotřebitelů na trhu vína v ČR, In *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, LII, 2004, 6. Brno: MZLU v Brně. ISSN 1211-8516
- [9] FAJHON, Hynek, ©2010. *Současnost a budoucnost českého zemědělství v EU* [online]. [cit. 2013-06-03]. Dostupné z <http://www.fajmon.eu/docs/dokumenty/Soucasnost%20a%20budoucnost%20ceskeho%20zemedelstvi%20v%20EU.pdf>
- [10] FOJTÍKOVÁ, Lenka a Marian LEBIEDZIK, 2008. *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7179-939-9.

- [11] HRDOUŠEK, Vít, 2007. Rozvojová Strategie Strážnicka 2007 – 2013. [online]. [cit. 2013-06-03]. Dostupné z <http://www.straznicko-mas.cz/files/file/MAS/MAS-SPLFinal%202007+.pdf>
- [12] KEŘKOVSKÝ, Miroslav a Alena KEŘKOVSKÁ, 1999. *Evropská unie historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha: Computer Press. ISBN 80-7226-196-7.
- [13] KÖNIG, Petr a Lubor LACINA, L, 2004. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. Praha: C. H. BECK. ISBN 80-7179-846-0.
- [14] Ministerstvo zemědělství, ©2013. *Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013* [online]. [cit. 2013-06-03]. Dostupné z <http://eagri.cz/public/eagri/file/40890/PRV__leden2010.pdf>
- [15] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Réva vinná a víno. *eagri.cz* [online]. ©2009-2011 [cit. 2013-03-27] Dostupné z: [http://eagri.cz/public/web/mze/vyhledavani/index\\$41111.html?query=zpr%C3%A1va+o+stavu+r%C3%A9vy&segments=eagri.mze.zemedelstvi](http://eagri.cz/public/web/mze/vyhledavani/index$41111.html?query=zpr%C3%A1va+o+stavu+r%C3%A9vy&segments=eagri.mze.zemedelstvi)
- [16] NOVÁK, Václav, 2006. *Ekonomika výživy a výživová politika II: vývoj zemědělské politiky EU a ČR*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 80-7318-451-6.
- [17] OSKAM, Arie, Gerrit MEESTER a Huib SILVIS, 2011. *Policy for Agriculture, Food and Rural Areas*. Vyd. 2. Wageningen: Wageningen Academic Publishers. ISBN 978-90-8686-180-4
- [18] PĚLUCHA, Martin, 2006. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. Vyd. 1. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p. s. ISBN 80-86684-42-3
- [19] PERLÍN, Radim, ©2010. *Venkov, typologie venkovského prostoru*. [online]. [cit. 2013-06-03] Dostupné z <http://uloz.to/xh5Qw8s/venkov-typologie-venkovskeho-prostoru-perlin-pdf>
- [20] PRSKAVCOVÁ, Martina, ©2013. *Venkovská turistika – řešení pro hospodářsky slabé oblasti?* [online]. [cit. 2013-06-03]. Dostupné z <http://vyzkum.hf.tul.cz/wd/download/2007/Prskavcova1.pdf>
- [21] Rozvojová strategie Bzenecka, 2002. [online]. [cit. 2013-06-03]. Dostupné z <http://www.bzenecko.cz/dokument/strabz02.htm>
- [22] SINGH, Katar, 2009. *Rural Development: Principles, Policies and Management*. Vyd. 3. London: SAGE Publications. ISBN 978-81-7829-926-6

- [23] Strategie rozvoje hospodářství Jihomoravského kraje v odvětví zemědělství, zpracovatelský a potravinářský průmysl, 2005. [online]. [cit. 2013-06-22]. Dostupné z <http://www.kr.jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=5946&TypeID=2>
- [24] straznicko.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné z <http://www.straznicko.cz/>
- [25] SVOBODOVÁ, Hana, ©2011. *Vývoj zemědělské výroby v České republice pod vlivem společné zemědělské politiky EU*[online]. [cit. 2013-06-03]. Dostupné z <http://www.muni.cz/research/publications/945973>
- [26] TOMAN Miroslav a Stanislav CODL a Petr TUČEK, 2012. *České zemědělství: očima těch, kteří u toho byli*. Praha: Národní zemědělské muzeum Praha. ISBN 978-80-86874-39-5.
- [27] Trh vín.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-06-03]. Dostupné www.trhvín.cz/kalendar-vinarskych-akci/1677-bzenecke-krojovane-vinobrani
- [28] Ústav územního rozvoje, ©2006. *Místní akční skupiny Jihomoravského kraje* [online]. [cit. 2013-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=3776>>
- [29] WOKOUN, René, Jan MALINOVSKÝ, 2008. *Regionální rozvoj*. Praha: Linde Praha a.s.. ISBN 978-80-7201-699-0

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AOE	Agroenvironmentální opatření
CC	Cross compliance (kontrola podmínek)
CMO	Common Market Organizations (Společná tržní organizace)
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EAGF	European Agricultural Guarantee Fund (Evropský zemědělský záruční fond EZZF)
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (evropský orientační a záruční fond pro zemědělství)
EHS	Evropské hospodářské společenství
ERDF	European Regional Development Fund (Evropský fond pro regionální rozvoj)
EU	Evropská unie
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
CHKO	Chráněná krajinná oblast
JMK	Jihomoravský kraj
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
LFA	Méně příznivé oblasti pro zemědělství
MAS	Místní akční skupina
MZE	Ministerstvo zemědělství
OP	Operační program
SAPS	Single Area Payment Scheme (Jednotná platba na plochu)
SPS	Single Payment Scheme (Jednotná platba na podnik)
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond

SZP Společná zemědělská politika

WTO World Trade Organization (Světová obchodní organizace)

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1</i> Struktura výdajů EU v letech 2007-2013	29
<i>Obrázek 2</i> Vývoj výdajů na SPZ do roku 2006	30
<i>Obrázek 3</i> Mapa mikroregionu Strážnicko	35
<i>Obrázek 4</i> Rozdělení podnikatelských subjektů mezi jednotlivá odvětví	36
<i>Obrázek 5</i> Mapa mikroregionu Bzenecko	42
<i>Obrázek 6</i> Rozdělení podnikatelských subjektů mezi jednotlivá odvětví	43
<i>Obrázek 7</i> Počet pracovníků v ekonomických subjektech dle základních sektorů ekonomiky	48
<i>Obrázek 8</i> Vývoj roční spotřeby vína v České republice	59
<i>Obrázek 9</i> Rozdělení ploch vinic podle vinařských podoblastí	62
<i>Obrázek 10</i> Rozdělení pěstitelů vinné révy podle vinařských podoblastí	63
<i>Obrázek 11</i> Slovácká vinařská podoblast	64
<i>Obrázek 12</i> Viniční tratě na Strážnicku	66
<i>Obrázek 13</i> Viniční tratě na Bzenecku	67

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Klasifikace regionů OECD</i>	13
<i>Tabulka 2 Vymezení venkova podle EUROSTATU</i>	13
<i>Tabulka 3 Kategorizace venkova na základě vybavenosti regionů</i>	13
<i>Tabulka 4 Matice aktérů</i>	14
<i>Tabulka 5 Finanční alokace dle jednotlivých priorit pro období 2004 – 2006</i>	23
<i>Tabulka 6 Finanční alokace dle jednotlivých priorit pro období 2004 – 2006</i>	24
<i>Tabulka 7 Osy a cíle Programu rozvoje venkova</i>	25
<i>Tabulka 8 Tab. Finanční plán Programu rozvoje venkova v ČR v letech 2007-2013</i>	26
<i>Tabulka 9 Plánované finanční prostředky z EAGF na rozpočtové období 2007-2013</i>	30
<i>Tabulka 10 Chráněná území v mikroregionu Strážnicko</i>	37
<i>Tabulka 11 Přírodní památky na území mikroregionu Bzenecko</i>	44
<i>Tabulka 12 Počet podnikatelských subjektů v obcích mikroregionu Strážnicko</i>	51
<i>Tabulka 13 Využití půdy v obcích mikroregionu Strážnicko v roce 2011</i>	52
<i>Tabulka 14 Výměra zemědělské půdy v mikroregionu Strážnicko v roce 2011</i>	53
<i>Tabulka 15 Počet podnikatelských subjektů v obcích mikroregionu Bzenecko</i>	54
<i>Tabulka 16 Využití půdy v mikroregionu Bzenecko v roce 2011</i>	54
<i>Tabulka 17 Výměra zemědělské půdy v mikroregionu Bzenecko v roce 2011</i>	55
<i>Tabulka 18 Příjemci dotací z mikroregionů Strážnicko a Bzenecko za rok 2013</i>	58
<i>Tabulka 19 Příjemci dotací z mikroregionů Strážnicko a Bzenecko za rok 2012</i>	58
<i>Tabulka 20 Vývoj obchodní bilance s vínem v České republice</i>	61
<i>Tabulka 21 Slovácká vinařská podoblast</i>	65
<i>Tabulka 22 Vinařství v mikroregionu Strážnicko</i>	66
<i>Tabulka 23 Vinařství v mikroregionu Bzenecko</i>	68
<i>Tabulka 24 Příjemci dotací z mikroregionů Strážnicko a Bzenecko za rok 2013</i>	71
<i>Tabulka 25 Příjemci dotací z mikroregionů Strážnicko a Bzenecko za rok 2012</i>	71
<i>Tabulka 26 Informace o projektu</i>	73
<i>Tabulka 27 Časový harmonogram projektu</i>	75
<i>Tabulka 28 Očekávané náklady na projekt</i>	76
<i>Tabulka 29 Financování projektu</i>	77

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: LOGICKÝ RÁMEC PROJEKTU

PŘÍLOHA P I: LOGICKÝ RÁMEC PROJEKTU

		Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje a prostředky k ověření	Předpoklady a rizika
Účel	Zvýšit návštěvnost mikroregionu Bzenec-ko za současné podpory rozvoje vinařské tradice	Zvýšit návštěvnost mikroregionu a návštěvu jednotlivých vinařství o 10 %	Data z ČSÚ	<ul style="list-style-type: none"> • Malé povědomí o projektu • Nízký zájem o nabízené služby • Nedostatečné zvýšení návštěvnosti • Nízká podpora vinařské oblasti
Cíl	Předání potencionálním návštěvníkům informace o přírodním a kulturním bohatství regionu a současně jim prezentovat vinařskou tradici Bzenecka	Vytvořit webové stránky o mikroregionu Bzenec-ko a jeho vinařské tradici	Dokumentace projektu	
Výstupy	Vytvoření webového portálu na propagaci mikroregionu Bzenecko	Vytvořený web	Návštěvnost webové stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Selhání ze strany tvůrce webu • Nedostatečná kvalita, nedodržení termínů • Nebude zajištěna udržitelnost projektu
Klíčové aktivity	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sestavení analýzy cestovního ruchu 2. Sestavení analýzy vinařství 3. Návrh rozpočtu a harmonogramu 4. Vyhotovení žádosti o finanční prostředky JHM kraje a ROP Jihovýchod 5. Vytvoření databáze vinařů 6. Sběr informací, které budou zveřejněny na webu 7. Výběrové řízení na tvůrce webu 8. Realizace webu 9. Spuštění webu 10. Zpětná analýza úspěšnosti projektu 11. Servis webu 	Doba trvání Předprojektová fáze: srpen 2013 – leden 2014 Projektová fáze: únor 2014 – červen 2014 Poprojektová fáze: červenec 2014 - leden 2020	Potřebné zdroje <ul style="list-style-type: none"> • materiál • finance • lidské zdroje 	Předběžné podmínky Sestavení projektového týmu, schválení záměru zastupitelstvy obcí